

Alastair Reynolds

Velká marsovská zed'

(The Great Wall of Mars)

„Uvědom si, že tam můžeš přijít o život,“ řekl Warren.

Clavain pohlédl bratrovi do jediného oka, které mu zůstalo po bitvě se Spojenými u Tharsis. „Samozřejmě si to uvědomuju. Ale jestli dojde k další válce, můžeme přijít o život všichni. Raději takové riziko podstoupím, pokud znamená naději na mír.“

Warren zavrtěl hlavou, pomalu a trpělivě. „I kdybychom o tom mluvili třeba stokrát, stejně to nikdy nepochopíš, vid’? Žádný mír nepadá v úvahu, dokud tam dole jsou. Právě tohle ti pořád nedochází, Neville. Jediné trvalé řešení je...“ Odmlčel se.

„Jen to vyslov,“ popíchl ho Clavain. „Genocida.“

Warren už chtěl odpovědět, když vtom nastal rozruch u vchodu do tranzitního rukávu, připojeného k čekajícímu člunu. Clavain zahlédl otevřenými dveřmi hemžení lidí od médií, někdo mezi nimi proklouzl, stručně zodpovídal otázky. Do průchodu vešla Sandra Voiová, Demarcha, která s ním poletí na Mars.

„Nemůžeš to nazvat genocidou, když jsou jenom frakce, ne etnická skupina,“ řekl Warren dřív, než je mohla Voiová zaslechnout.

„Tak jak bys to nazval?“

„Nevím. Prozíravost?“

Voiová se blížila: Kráčela prkenně, na obličej masku klidné odevzanosti. Její loď právě přiletěla z prostoru Jupiteru po třech týdnech letu maximální rychlostí. Během té doby vyhlídky na mírové řešení současné krize neustále klesaly.

„Vítejte na Deimosu,“ řekl Warren.

„Důstojníci,“ oslovila oba najednou, „raději bych se s vámi setkala za příznivějších okolností. Přejdeme přímo k věci, Warrene. Kolik podle vás máme času na hledání řešení?“

„Moc ne. Pokud Galiana zachová stejný harmonogram jako v posledních šesti měsících, další narušení blokády by mělo nastat...“ Warren pohlédl na displej, který měl zasazený v manžetě. „Asi za tři

dny. Jestli se pokusí dostat z Marsu další člun, nezbude nám skutečně jiná možnost než přitvrdit.“

Věděli, co by to znamenalo: vojenský úder na hnízdo Spojených.

„Dosud jste narušení blokády nepovažovali za důvod k válečnému konfliktu,“ řekla Voiová. „A pokaždé jste úspěšně zničili loď i se všemi lidmi na palubě. Riziko, že se útěk podaří, se nijak nezvýšilo. Tak proč právě teď uvažujete o represáliích?“

„To je velmi jednoduché. Po každém narušení prostoru jsme Galianě odvyšili o něco důraznější varování. To poslední bylo bezpodmínečné a definitivní.“

„Když zaútočíte, přestoupíte dohodu.“

Warren se triumfálně usmál. „Vůbec ne, Sandro. Možná nejste dostatečně obeznámena se všemi podrobnostmi smlouvy, ale my jsme zjistili, že nám umožňuje na Galianino hnízdo zaútočit, aniž bychom ji porušili. Přesný termín myslím zní policejní zásah.“

Clavain si povšiml, že Voiová na okamžik ztratila řeč. Nijak ho to nepřekvapilo. Dohoda mezi Koalicí a Spojenými - kterou pomáhali připravit neutrální Demarchové - představovala nejdelší platný dokument, snad kromě nesrozumitelných matematických důkazů generovaných počítačem. Přestože měla být neprůstřelná, od začátku do konce ji vlastně četly pouze stroje, a proto pouze stroje mohly nalézt nějakou skulinu, kterou právě nyní vynesl na světlo Warren.

„Ne,“ řekla Voiová, „to je určitě nedorozumění.“

„Bohužel není,“ prohlásil Clavain. „Viděl jsem výťah v přirozeném jazyku a není nejmenších pochyb, že policejní zásah je naprosto legální. Ale nemusí k němu dojít. Pokládám za jisté, že dokážu Galianu přesvědčit, aby se o další únik nepokoušela.“

„A co když neuspějeme?“ Voiová se zahleděla na Warrena. „Za tři dny mohou být s Nevilem stále ještě na Marsu.“

„Pokud chcete slyšet mou radu, tak tam nebuďte.“

Voiová se znechuceně otočila a vstoupila do zeleného přítmí člunu. Clavain zůstal venku sám s bratrem. Warren se ocelovými prsty protězy dotkl kožené klapky na prázdném očním důlku, jako by chtěl Clavainovi připomenout, kolik ho válka stála; kolik náklonnosti k nepříteli mu zbylo.

„Neponechali jste nám naději na úspěch, že ne?“ zeptal se Clavain. „Letíme tam jen proto, abys mohl tvrdit, žeš využil všechny možnosti vyjednávání, než vyšeš vojsko. Ve skutečnosti chceš další zatracenou válku.“

„Nebud' tak malodušný.“ Warren smutně zavrtěl hlavou jako starší bratr, kterého zklamaly sourozencovy chyby. „Opravdu ti to nesluší.“

„Já přece vůbec nejsem malodušný,“ odsekl Clavain.

„Ne, jistěže ne. Prostě udělej, co půjde, bratříčku.“

Warren napřáhl k bratrovi ruku. Clavain zaváhal, znovu se mu zahleděl do zdravého oka. Uviděl v něm zkoumavý pohled: mdlý, bezbarvý a studený jako slunce uprostřed zimy. A záštiplný. Warren pohrdal Clavainovým pacifismem, jeho přesvědčením, že jakýkoli mír, dokonce i nejistý mír, během něhož se období vzájemné nedůvěry střídala s krizemi, je vždy lepší než válka. Názorové rozdíly narušily jakýkoli pocit bratrství, který mezi nimi ještě zůstal. Přestože nyní Warren připomněl Clavainovi, že jsou bratři, nepodařilo se mu skrýt znechucení v hlase.

„Posuzuješ mě zcela špatně.“ Clavain potrásl Warrenovi rukou.

„Kdepak, jsem upřímně přesvědčený, že ne.“

Clavain vstoupil do přetlakové komory, která se za ním hned zavřela. Voiová již seděla připoutaná v křesle, měla nepřítomný pohled, jako by zírala do nekonečna. Odhadl, že si právě natahuje do implantátů kopii dohody, nechává si ji rolovat před očima a snaží se najít Warrenovu skulinu; nejspíš zadala všeobecné vyhledávání odkazů na policejní zásahy.

Člun Clavaina poznal, interiér se přestavěl podle jeho vkusu. Zeleň se nyní přiblížila tyrkysu, displeje a ovladače zmizely, zbyly jen nejdůležitější systémy. Přestože člun byl nejmenší civilní plavidlo, v jakém se kdy Clavain ocitl, byla to hotová katedrála ve srovnání s výsadečnými čluny, v jakých létal za války - byly tak malé, že si v nich člověk připadal jako středověký rytíř v brnění.

„S dohodou si nedělejte starosti,“ řekl Clavain. „Slibuju, že Warren nedostane příležitost té skuliny využít.“

Voiová se podrážděně vytrhla z transu. „Doufejme, že máte pravdu, Clavaine. Je chyba ve mně, nebo jenom váš bratr dává tak účinně

najevo nezájem na úspěchu naší mise?“ Hovořila teď quebeckou francouzštinou, Clavain se jí mentálně přizpůsobil, aby jí rozuměl. „Jestli moji lidé zjistí, že má skryté úmysly, rozpoutá se hotové peklo.“

„Spojení poskytli Warrenovi hromady důvodů, aby je po bitvě u Tharsis nenáviděl,“ řekl Clavain. „Je taktik, nevěnoval se praktickému výzkumu. Moje znalosti červů se po zastavení palby staly ještě cennější než dřív, měl jsem své poslání. Jenže Warrenovy schopnosti se nedaly tak dobře využít.“

„Dává mu to snad právo hnát nás v ústřety další válce?“

Voiová to prohlásila, jako by demarcháty nebyly během posledního střetu neutrální. Clavain však věděl, že má pravdu. Pokud znovu vzplane nepřátelství mezi Spojenými a Koalicí, ani Demarchové už nebudou moci zůstat stranou jako před patnácti roky. A mohl pouze hádat, na čí stranu se přikloní.

„K válce nedojde.“

„A když Galianu nepřesvědčíte? Nebo hodláte využít vašeho osobního vztahu?“

„Byl jsem pouze jejím vězněm, nic víc.“

Clavain se ujal řízení - Voiová tvrdila, že ji pilotování nudí - a odpojil člun od Deimosu. Vzdálili se po tečně od prstence rotujícího nad rovníkem měsíce, okamžitě se ocitli v beztížném stavu. Clavain vytvořil ve stěně okno, jednoduše nakreslil prstem obdélník, který ihned zprůhledněl. Na okamžik hleděl na svůj odraz ve skle, připadal si mnohem starší, než se cítil, kvůli šedým vousům a vlasům vypadal spíš staromódně než důstojně; stařec značně vyčerpaný nedávnými událostmi. Ulevilo se mu, když ztlumil v kabině světla, aby se mohl podívat na Deimos, který se překvapivě rychle zmenšoval. Vzdálenější z obou měsíců byla tmavá nepravidelná hrouda, posetá výzbrojí, opásaná lesklým prstencem s okénky. Posledních devět let nic jiného než Deimos neznal, a nyní ho mohl zakrýt zaťatou pěstí.

„Nebyl jste jen tak nějaký vězeň Spojených,“ řekla Voiová. „Kromě vás se nikdo jiný nevrátil v pořádku. Ani se vás nepokusila nakazit svými stroji.“

„Ne, nepokusila, ale jenom proto, že okolnosti stály na mé straně.“ Clavain ten obehnaný argument použil stejnou měrou kvůli sobě

jako kvůli Voiové. „Byl jsem Galianin jediný zajatec. Tenkrát už válku prohrávala, jedním novým rekrutem by nic nezískala. Podmínky zastavení palby už byly vypracovány a věděla, že jí bude jen ku prospěchu, propustí-li mne bez úhony. Ale měla taky další motiv. Předpokládalo se, že Spojení nejsou schopni něčeho tak lidského, jako je slitování. Pro nás to byli zkrátka jenom pavouci. Galianino chování nahlodalo naše představy. Nejvyšší velení Koalice se rozštěpilo. Kdyby mě nepropustila, mohli ji klidně vymazat atomovými zbraněmi.“

„Takže v tom nebylo naprosto nic osobního?“

„Ne,“ odpověděl Clavain. „Vůbec nic osobního.“

Voiová přikývla, aniž by tím dala seabeměně najevo, zda mu skutečně věří. Některé ženy dotáhly tuhle dovednost až k dokonalosti, pomyslel si.

Velice si Voiové vážil. Byla mezi prvními lidmi, kteří se před desítkami let ponořili do oceánu Evropy. Nyní pod ledem plánovali pohádková města a Voiová stála v čele tohoto úsilí. Společnost Demarchů měla údajně nehierarchickou strukturu bez stupnice hodnot, ale někdo natolik geniální jako Voiová stoupal po jednotlivých stupních vlastních úspěchů. Napomáhala při zprostředkování míru mezi Spojenými a Koalicí, a právě proto teď letěla s ním. Galiana souhlasila s Clavainovou diplomatickou misí pouze za předpokladu, že ho doprovodí neutrální pozorovatel, a výběr Voiové byl nasnadě. Kdepak, vážit si jí bylo snadné. Věřit jí bylo těžší: vyžadovalo to ignorovat fakt, že Demarcha s hlavou plnou implantátů se od nepřátel zas tolik neliší.

Sestup na Mars byl prudký a strmý.

Nejméně dvakrát je prověřovaly automatické sledovací systémy družicové blokády. Nad Marsem visely na synchronní orbitě přímo nad hnízdem výhružné černé zbraně, magnetická kaskádová děla se aktivovala a několik vteřin mířila na člun, než bylo potvrzeno diplomatické poslání a mohli pokračovat v letu. Blokáda byla velice účinná, zásluhu na tom měl i Clavain, neboť ji z větší části sám vymyslel. Za patnáct let nenarušil atmosféru Marsu jediný člun ani žádný povrchový dopravní prostředek Galianino hnízdo neopustil.

„Tady máme tu krásku,“ řekl Clavain, když se nad horizont zvedla Velká zeď.

„Nač ta personifikace?“ zeptala se Voiová. „Nikdy jsem podobnou potřebu necítila, a to jsem ji sama navrhla. Krom toho..., přestože kdysi byla živá, nyní je už mrtvá.“

Měla pravdu, ale stejně byl na Zeď z výšky úchvatný pohled - bledý kruh na povrchu Marsu, dva tisíce kilometrů široký. Jako korálový útes udržovala vlastní klimatický řád; sloupec modravého vzduchu, pocákaný bělavými oblaky, končil jako useknutý s okrajem Zdi.

Kdysi se uvnitř této teplé oblasti bohaté na kyslík skrývaly stovky komunit. Zeď byla nejdůležitější a nejviditelnější projekt Voiové. Záměr byl v zásadě prostý: Zeď byla prostředkem, jak se vyhnout časovému údobí zabírajícímu celá milénia, než bude Mars terraformován obvyklými postupy, například bombardováním kometami nebo rozpuštěním polárních čepiček. Namísto modifikace celé atmosféry najednou Zeď umožňovala, aby se počáteční úsilí soustředilo na relativně malé území o průměru tisíc kilometrů. Protože se v oblasti nevyskytovaly dostatečně hluboké krátery, Zeď byla celá umělá: mohutná kruhová atmosférická hráz, která se měla pomalu rozšiřovat, zabírat stále větší území rychlostí dvaceti kilometrů za rok. Zeď musela být velice vysoká, nízká gravitace Marsu vyžadovala vyšší sloupec vzduchu než na Zemi, aby tlak na povrchu byl stálý. Základna valu, stovky metrů silná, byla temná jako kometární led, zapouštěla obrovské kořeny hluboko do litosféry, odkud získávala rudy potřebné pro soustavný růst. Ale o dvě stě kilometrů výš končila Zeď jen průsvitnou tenkou membránou, pouhé mikrony tlustou, naprosto neviditelnou, kromě zřídka optických efektů, při nichž se jevila jako nehybná polární záře na pozadí hvězd. Do vnitřní oblasti, kde byly podmínky pro život, vtrhli ekoinženýři s pozemským genetickým materiálem upraveným v orbitálních laboratořích. Importovaná flóra a fauna se číperně rozšiřovala až k samým hranicím Zdi.

Jenže teď byla Zeď mrtvá.

Přestala růst během války, replikační systémy zasáhl nějaký typ virové zbraně, a nyní dokonce i vnitřní ekosystém selhával. Atmosféra chladla, kyslík unikal do kosmu, tlak nevyhnutelně klesal k marsovskému standardu šest set sedmdesát pět pascalů.

Napadlo ho, jak to musí připadat Voiové, zda to v nějakém smyslu cítí, jako by jí zavraždili dítě. „Lituju, že jsme ji museli zničit.“ Už se chystal dodat, že právě takové činy válka ospravedlňuje, ale usoudil, že by podobné prohlášení znělo zoufale provinile.

„Nemusíte se omlouvat,“ řekla Voiová. „Bylo to pouze zařízení. Upřímně řečeno, překvapuje mne, že vydrželo tak dlouho. Musely zůstat zachovány nějaké funkce na opravu škod. Demarchové budují pro příští generace, jak vidíte.“

Jistě, a to znepokojovalo jeho stranu. Ozývaly se hlasy, že by Kotalice měla omezit převahu Demarchů u vnějších planet sluneční soustavy, dokonce si zajistit opěrný bod u Jupiteru.

Proklouzli nad vrcholem Zdi a proráželi houstnoucí vrstvy atmosféry uvnitř, trup člunu se přetvaroval, připomínal hrot šípu. Půda vypadala vyprahle, vybledle, tu a tam čněly pozůstatky baráků, probořené kupole, vykuchaná vozidla či sestřelená plavidla. Na pár místech zbylo několik trsů převážně karmínově zbarvené subpolární vegetace s mělkými kořeny: suchopýr, lomikámen, mák alpský a lišejník. Clavain znal jednotlivé druhy na dálku podle infračervené charakteristiky, ale většina rostlin již byla na ústupu, importované ptačí druhy vymřely. V rozměrných stříbřitých páslech ležel na zemi led a těch několik dosud nezamrzlých vodních hladin ohřívaly skryté termoelektrické baterie. Jinde se však celé oblasti změnilly na téměř sterilní trvalý zámrz. Pomyslel si, že zde mohl být ráj, kdyby válka všechno nezničila. Avšak i to, co se tady událo, mohla být pouze předehra k devastaci, která by následovala po celé soustavě, na Zemi jako na Marsu, kdyby dovolili, aby vypukla další válka.

„Už vidíte hnízdo?“ zeptala se Voiová.

„Počkejte vteřinku.“ Clavain vyťukal příkaz, vzápětí se hnízdo na displeji orámovalo. „Tady je. A také pěkně silná fermická stopa. Na kilometry daleko není nic jiného - alespoň ne žádné sídliště.“

„Ano, už je vidím.“

Hnízdo Spojených leželo asi ve třetině vzdálenosti od okraje Zdi, nedaleko úpatí Arsia Mons. Hradba kolem osady, obložená zvenčí povrchovými horninami, měla pouze kilometr v průměru. Území uvnitř Velké zdi bylo dost rozsáhlé, aby tam mohly působit klimatické procesy: zahrnovalo dostatečně velkou zeměpisnou šířku, aby

se účinky Coriolisovy síly projeví na cirkulaci atmosféry, a dostatečnou zeměpisnou délku, aby se mohly projevit denní změny ohřívání a ochlazování natolik, že způsobily termální proudění.

Ted' už viděl hnízdo mnohem zřetelněji, detaily se vynořovaly z mlhy. Vnější rozložení mu připadalo důvěrně známé. Clavainova strana hnízdo sledovala z výšin Deimosu již od zastavení palby. Phobos na nižší orbitě by byl ještě lepší - s tím se však nedalo nic dělat, a snad se při vyjednávání nakonec ukáže problém s Phobosem jako užitečný. Věděl, že tam Galiana někde bude, někde pod dvaceti kupolemi různé velikosti uvnitř hradby, propojenými vzduchotěsnými tunely nebo sousedícími stěnami jako mýdlové bubliny. Hnízdo se zavrtávalo několik desítek pater pod povrch Marsu, možná hlouběji.

„Kolik je podle vás uvnitř lidí?“ zeptala se Voiová.

„Asi devět set,“ odpověděl Clavain. „Aspoň soudím podle zkušeností, které jsem získal jako zajatec. Od té doby asi stovka zahynula při pokusech o únik. Musím však přiznat, že je to skutečně pouze odhad.“

„Náš odhad se nijak neliší. Je tam necelá tisícovka, možná další tři čtyři jsou roztroušeny po celé soustavě v menších hnízdech. Víím, že si vaše strana myslí, že máme lepší informace, ale bohužel tomu tak není.“

„To vám tedy věřím.“

Trup člunu kolem nich se prohýbal, měnil se na profil vhodný pro nižší výšku, vysunul široká netopýří křídla.

„Jenom jsem doufal, že byste mohli aspoň tušit, proč Galiana mrhá drahocennými životy při pokusech prorazit blokádu.“

Voiová pokrčila rameny. „Možná pro ni není život tak cenný, jak si představujete.“

„To si skutečně myslíte?“

„Myslím si, Clavaine, že naprosto netušíme, jak přemýšlí společnost se skupinovou myslí. Dokonce ani z pohledu Demarchů.“

Řídící pult zacvrlikal, Galiana vyslala signál. Clavain otevřel kanál určený pro diplomatické vysílání mezi Koalicí a Spojenými.

„Nevil Clavain?“ uslyšel.

„Ano.“ Snažil se mluvit co nejklidněji. „Je tu se mnou Sandra Voiová. Jsme připraveni okamžitě přistát, jakmile určíte kde.“

„Dobrá,“ řekla Galiana. „Zamiřte s člunem k západnímu okraji hradby. A buďte prosím opatrní.“

„Děkuju. Je k opatrnosti zvláštní důvod?“

„Hlavně to proved' co nejrychleji, Neville.“

Zatočili nad hnízdem, ztráceli výšku, až klouzali pouze několik desítek metrů nad zvětralým povrchem Marsu. V betonové hradbě se otevřela obdélná vrata, odkryla hangár ozářený žlutými světly.

„Odtamtud Galiana nejspíš vypouští čluny,“ zašeptal Clavain. „Celou dobu jsme měli podezření, že v západní hradbě musí mít výpust, ale dosud jsme ji neviděli.“

„Což nám pořád ještě nevysvětluje, proč to dělá,“ řekla Voiová. Řídící pult znovu zacvrlikal, spojení bylo špatné, přestože byli tak blízko. „Zvedněte to,“ řekla Galiana. „Letíte moc nízko a pomalu. Naberte výšku, jinak se na vás zaměří červi.“

„Chceš mi snad naznačit, že tady jsou?“ zeptal se Clavain.

„Domnívala jsem se, že ty jsi expert na červy, Neville.“

Zamířil s člunem vzhůru, ale o zlomek sekundy pozdě. Něco se přímo před nimi rozvinulo z půdy rychlostí blesku, v tupé obrněné hlavě se otevřely kovové čelisti. Okamžitě ten typ poznal: kategorie oroborus. Tento druh červů zamořil stovky míst po celé sluneční soustavě. Nebyli zdaleka tak chytrí jako typ na Phobosu, ale přesto značně nebezpeční.

„Do pytle,“ zaklela Voiová a nezúčastněná maska na okamžik spadla.

„Náš cíl jste označila zcela přesně,“ odpověděl Clavain.

Oroborus proklouzl pod člun, pak jim řada nárazů málem zlámala páteř, jak čelistmi páral břicho plavidla. Člun ztratil výšku a změnil se z letounu na příklad tělesa padajícího po balistické křivce. Elegantní, minimalizovaný tyrkysový interiér plynule přešel do nouzové konfigurace, hlášení o škodách soupeřila o pozornost se stavovými údaji zbraní. Křesla se kolem nich nafoukla

„Držte se,“ řekl Clavain. „Jdeme dolů.“

Voiové se vrátil klid: „Domníváte se, že bychom se mohli dostat včas k hradbě?“

„Nemáme nejmenší naději.“ Ale přesto zápasil s řízením, i když to k ničemu nebylo. Povrch se blížil rychle a nezadržitelně. „Kdyby nás jen Galiana varovala o chvílku dřív...”

„Podle všeho si myslela, že o nich víme.“

Dopadli. Náraz byl tvrdší, než Clavain čekal, ale člun zůstal v jednom kuse a křesla odpružila nejhorší účinky úderu. Několik metrů klouzali, potom se zabodli přídí do písčité duny. Oknem Clavain viděl bílého červa, jak se k nim řítí obrovskými vlnami článkovaného robotického těla.

„Podle mého naše mise skončila,“ řekla Voiová.

„Ještě ne,“ řekl Clavain. „Nebude se vám to sice vůbec líbit, ale...” Kousl se do rtu a vysunul mířidla skrytých zbraní. Ze stropu se spustil zaměřovací terčík, Clavain si ho přitáhl před oči a přesunul nitkový kříž na orobora. Přesně jako za starých časů...

„Do pytle s vámi,“ řekla Voiová. „Tohle měla být neozbrojená delegace!”

„Klidně vzneste oficiální protest.“

Clavain vystřelil, člunem otrásl zpětný ráz. Bočním oknem sledovali, jak se bílý červ rozpadl na krátké segmenty. Další části se svíjeły pod pískem.

„Dobrá rána,“ poznamenala Voiová málem neochotně. „Je po něm?”

„Prozatím,“ řekl Clavain. „Zabere několik hodin, než se jednotlivé segmenty spojí do fungujícího červa.“

„Výborně.“ Voiová vstala z křesla. „Ale formální stížnost vznesu, to mi tedy věřte.“

„Líbilo by se vám víc, kdyby nás sežral?”

„To jenom, že nesnáším licoměrnost, Clavaine.“

Vyzkoušel vysílačku. „Galiano? Přistáli jsme - člun je na hadry - ale nejsme zranění.“

„Díky bohu.“ Staré verbální obraty se ztrácely jen těžko, dokonce i mezi Spojenými. „Nemůžete zůstat, kde jste. V celé oblasti jsou červi. Myslíte, že dokážete přeběhnout k hnízdu?”

„Je to pouhých dvě stě metrů,“ řekla Voiová, „neměl by to být problém.“

Pouhých dvě stě metrů ano - ale dvě stě metrů po zrádném, nerovném povrchu, posetém dostatečným množstvím písčitých proláklín, aby se v nich mohly skrýt desítky červů. A potom ještě musí vylézt nahoru po hradbě, než se dostanou k vratům hangáru, deset patnáct metrů vysoko.

„Doufejme, že nebude,“ poznamenal Clavain.

Odkurtoval se, hlava se mu trochu zatočila, když vstal v marsovské gravitaci. Zcela se již adaptoval na jedno gé na prstenci kolem Deimosu, vyprojektovaném pro pohodlí pozemských stratégů. Přistoupil ke skříni s vybavením pro stav nouze a vytáhl masku, která se mu chtivě přisála na tvář, druhou podal Voiové. Připojili si kyslíkové nádrže a zamířili k východu. Když se dveře otevřely tentokrát, objevila se mezi nimi lesklá membrána. Tato nová technologie Demarchů se rozšířila teprve nedávno. Clavain membránou prošel, s mlasknutím ho obalila. Než dopadl na písek, membrána mu na podrážkách ztuhla a začala tvarovat žebrovaný skafandr s harmonikovými klouby, přestože zůstávala průhledná. Voiová vyskočila hned za ním ve vlastním m-skafandru.

Běželi dlouhými skoky od havarovaného člunu k hradbě. Červi už se určitě zaměřovali na seizmické vlny, které vyvolávali, pokud tady v okolí někde cíhali. Prozatím je může víc zajímat člun, ale nemohli na to spoléhat. Clavain dobře znal chování červů, byl seznámen s hlavními programy, které je řídily, ale sebelepší znalosti mu nemohly zaručit, že přežije. Na Phobosu ho málem zradily.

Maska na tváři mu připadala lepkavá. Vzduch u paty Velké zdi byl prakticky vzato ještě i teď dýchatelný, ale nemělo smysl zbytečně riskovat, když nejdůležitější byla rychlost. Potýkal se s pískem, a přestože se mu zdálo, že spěje kupředu, hradba se tvrdohlavě odmítala přiblížit. Byla vyšší, než mu připadalo z místa ztroskotání, a vzdálenost větší.

„Další červ,“ upozornila ho Voiová.

Bílé závitky vyrazily z písku směrem na západ. Oroborus se k nim vlnil, stíhal je s klidem dravce, věděl, že nemusí pospíchat. Takový luxus v tunelech Phobosu neměli, nikdy předem netušili, že jsou na blízku. Červi útočili ze zálohy, rychlí jako hadi.

„Utíkejte,“ pobídl ji Clavain.

V otvoru vysoko na hradbě se objevily tmavé postavy. Na stěně stavby se rozvinul provazový žebřík, Clavain se dostal téměř k němu. Nijak se nesnažil tišit kroky, teď už se na něho oroborus určitě zaměřil.

Ohlédl se.

Červ se zastavil u rozbitého plavidla, vrazil do něj hlavu s diamantovými čelistmi, prorazil plášť a otočil se, člun měl na krku jako věnec. Otrásl se, a vrak se rozpadl jako shnilá mrtvola, vzápětí oroborus obrátil pozornost opět na Clavaina a Voiovou. Jako chřestýš vytáhl třicetimetřové tělo z písku a řítil se k nim.

Clavain doběhl k žebříku.

Kdysi by dokázal vylézt nahoru i při jednom gé pouze pomocí paží, ale nyní jako by mu žebřík pod nohama ožil. Začal šplhat, když si uvědomil, že stoupá mnohem rychleji, než jak postupuje po příčlích. Spojení ho vytahovali.

Ohlédl se právě ve chvíli, kdy Voiová klopýtla. „Sandro! Ne!“

Podářilo se jí vstát, ale už bylo pozdě. Když se na ni červ vrhl, Clavain nemohl dělat nic jiného, než se odvrátit a modlit se, aby zemřela rychle. Když už je její smrt tak zbytečná, myslel si, ať je přinejmenším rychlá.

Pak začal pomýšlet na vlastní přežití. „Pospěšte!“ vykřikl, ale maska ztlumila jeho hlas na vyděšené zamumlání. Zapomněl přidělit skafandru rádiovou frekvenci člunu.

Oroborus udeřil do úpatí hradby, potom zacouval, otevřel tlamu přímo pod Clavainem, ústní otvor obkroužený diamantem vypadal jako fréza stroje na prorážení tunelů. Náhle se do hřbetu červa zabodlo něco tak jasného, až Clavaina zabořily oči. Zaklonil hlavu a na okraji hradby uviděl skupinku Spojených se zbraněmi. Oroborus se zazmítal silným robotickým vztekem. Nad písčitou pláň se zvedaly segmenty dalších červů. Hnízdo musela obklíčit alespoň desítka. Nebylo divu, že se Spojení nesnažili uniknout po povrchu.

Už ho vytáhli asi deset metrů. Z těla zraněného červa vyhrězla kybernetická zařízení na místech, kde ho zásahy zbavily plátování. Vztek se vrhl proti hradbě, vyrval kusy betonu velké jako balvany. Jak Clavain stoupal vzhůru, cítil vibrace každého úderu v celé stavbě.

Oroborus znovu narazil a hradba se zatřásla ještě divočeji. Clavain zděšeně sledoval, jak jeden Spojený ztratil rovnováhu a přepadl přes okraj. Čas se zpomalil na pouhé plížení. Padající muž už byl bezmála u něj. Clavain se bezmyšlenkovitě jednou rukou zahákl za žebřík a natáhl se. Vzápětí již držel Spojeného za paži. Dokonce i vzhledem k marsovské gravitaci, dokonce i vzhledem ke štíhlé postavě Spojeného, je následné škubnutí oba málem strhlo dolů. Clavainovi se bezmála vytrhly paže z kloubů, ale podařilo se mu udržet jak Spojeného, tak sebe na žebříku.

Spojení dýchali vzduch u paty Zdi bez obtíží. Muž na sobě měl pouze lehký oděv, přepásané šedé hedvábné kimono. Měl vpadlé tváře a holou hlavu. Marsovská stavba kostí mu dodávala vyzábělý vzhled. Ale přesto nepustil zbraň, stále ji svíral v druhé ruce.

„Pust’te mě,“ řekl Spojený.

Dole pod nimi se červ zvedal stále výš, navzdory poškození, které mu střelci způsobili.

„Ne,“ odsekl Clavain skrze zaťaté zuby a skrze membránu zkreslující jeho hlas. „Nepustím vás.“

„Nemáte jinou možnost,“ prohlásil muž klidně. „Oba nás nevytáhnou dost rychle.“

Clavain pohlédl Spojenému do obličeje, snažil se odhadnout jeho věk. Možná třicet, možná ani to ne, neboť vpadlé líce ho patrně dělaly starším. Clavain byl přinejmenším dvakrát tak starý, určitě prožil mnohem bohatší život a zaručeně při třech čtyřech příležitostech již smrt osáhl.

„Já bych měl zemřít, ne vy.“

„V žádném případě,“ oponoval Spojený. „Našli by už způsob, jak nás z vaší smrti obvinít. Byla by to dobrá záminka k válce.“ Naprosto nevzrušeně si namířil zbraň na hlavu a vystřelil si mozek.

Přestože byl Clavain v šoku, uvědomil si, že už ho nemůže zachránit, a tak ho pustil. Mrtvola padala podél hradby přímo do tlamy červa, který teprve před chvílí zabil Sandru Voiovou.

Clavain byl jako ochromený, nechal se vytáhnout vzhůru do bezpečí.

Když se pancéřovaná vrata hangáru zavřela, zaútočili Spojení na jeho m-skafandr enzymatickými spreji. Spreje strávily hmotu skafandru během vteřin, zadýchaný Clavain zůstal stát v kaluži slizu. Dva Spojení ho podpírali, dokud ho nohy nezačaly poslouchat, a trpělivě čekali, až v masce chytí dech. Přes slzy vyčerpání viděl, že hangár je plný zcela sestavených kosmických plavidel žraločích tvarů, určených k rychlému průletu atmosférou.

Sundal si masku a řekl: „Sandra Voiová zahynula.“

Spojení to nepochybně viděli na vlastní oči, ale připadalo by mu bezcitné, kdyby nevyslovil, co se stalo.

„Vím,“ řekla Galiana, „ty jsi však přežil.“

Opět před sebou viděl toho muže, jak padá k oroborovi. „Je mi líto vašeho...“ Ale pak se odmlčel, protože přes veškeré hluboké znalosti Spojených vůbec neměl představu, jak se navzájem nazývají.

„Riskoval jsi život, když ses ho pokoušel zachránit.“

„Nemusel zemřít.“

Galiana moudře přikývla. „Ne. Podle všeho nemusel. Jenže tys byl ve velikém nebezpečí. Slyšel jsi, co ti řekl. Tvou smrt by přičetli za vinu nám, využili by ji jako záminku pro okamžitý úder na hnízdo. Dokonce i Demarchové by se k nám otočili zády, kdyby nás Koalice obvinila z vraždy diplomata.“

Znovu se nadechl z masky, zahleděl se Galianě do tváře. Z Deimosu s ní mluvil vysokofrekvenčním videokanálem, ale až nyní, když ji viděl na vlastní oči, si uvědomil, že za těch patnáct let vlastně ani nezestárla. Půl druhého desetiletí obvyklé mimiky mělo prohloubit vrásky v její tváři - ale o Spojených se vědělo, že mimiku neužívají. Během té doby se Galiana ani nevystavovala slunci, byla zavřená tady, v hnízdě, a gravitace Marsu byla mnohem laskavější ke kostní tkáni než jedno gé na Deimosu. Galiana si uchovala tu nepozemskou krásu, jak si pamatoval ze svého zajetí. Jediným opravdovým důkazem stárnutí byly šedé pramínky ve vlasech; když jej věznila, měla je černé jako havran.

„Proč jste nás před červy nevarovali?“

„My vás měli varovat?“ Poprvé přelétla její tvář pochybnost, ale pouze krátce. „Předpokládali jsme, že o zamoření orobory dobře víte. Červi se nacházeli ve stavu nečinnosti - vyčkávali celá léta, ale neu-

stále tady byli. Teprve když jsem viděla, jak nízko letíte, jsem si uvědomila...”

„Že bychom o nich nemuseli vědět?“

Červi byli stroje sloužící k zabránění vstupu do určité oblasti, autonomní zbraně vyhledávající kořist. Po válce zůstalo ve sluneční soustavě mnoho míst, kde se stále hemžili aktivní červi. Byli inteligentní, ale pouze v jednom ohledu. Nikdo se nikdy nepřiznal, že je vypustil, a většinou nebylo možné je přesvědčit, že válka již skončila a že by se měli poslušně deaktivovat.

„Po tom, co se ti stalo na Phobosu, jsem předpokládala, že už tě o červech nikdo nic učit nemusí.“

Nerad na Phobos vzpomínal: bolest se zařízla příliš hluboko. Avšak nebýt zranění, která tam utrpěl, neposlali by ho na zotavenou na Deimos, nepřijali by ho do zpravodajské skupiny jeho bratra, kde se věnovali sledování Spojených. Z tohoto období vážného zaujetí vším, co se týkalo nepřítele, povstala jeho mírová role vyjednávající a nyní diplomata v předvečer další války. Všechno koneckonců probíhá v kruzích. A teď byl Phobos středem jeho plánu, protože v něm viděl způsob, jak se dostat ze slepé uličky - možná poslední naděje na mír. Jenže ještě bylo předčasné přednést tuhle ideu Galianě. Vždyť dosud ani nevěděl, zda má v misi pokračovat po tom, co se stalo.

„Teď už jsme v bezpečí?“

„Ano, poškozenou hradbu dokážeme opravit. Většinou si můžeme dovolit přítomnost červů ignorovat.“

„Měli jste nás varovat. Podívej, potřebuju si promluvit s bratrem.“

„S Warrenem? Samozřejmě. To lze snadno zařídit.“

Vyšli z hangáru, vzdalovali se od zpola smontovaných lodí. Clavain věděl, že někde hlouběji v hnízdě je továrna, kde se vyrábějí součásti člunů buď z rud vydolovaných z Marsu, nebo nasbíraných ze samotného hnízda. Spojeným se dařilo vypustit jeden člun zhruba každých šest týdnů a prováděli to již šest měsíců. Všechny čluny sestřelila Koalice dřív, než se dostaly z atmosféry Marsu, ale... dřív nebo později se bude muset Galiany zeptat, proč tak tvrdohlavě pokračují v těchto nerozumných provokacích.

Dosud však nenastal správný okamžik - přestože i podle Warrenova odhadu měl pouhé tři dny do další Galianiny provokace.

Vzduch hlouběji v hnízdě byl hustší a teplejší než v hangáru, znamenalo to, že se může zbavit masky. Galiana ho vedla krátkou chodbou s šedými kovovými stěnami, končila v kruhové místnosti s komunikačním pultem. Okamžitě interiér poznal ze svých hovorů s Galianou z Deimosu. Ukázala mu, jak systém používat, pak ho nechala o samotě, zatímco navazoval spojení.

Warrenův obličej se zanedlouho objevil na obrazovce, postříkaný pixely jako pointilistický portrét.

Spojení mohli vysílat do ostatních částí soustavy pouze rychlostí kilobitů za sekundu. Většinu povoleného množství odčerpal tímto jediným videospojením.

„Domnívám se, že už všechno víš,“ řekl Clavain.

Warren přikývl, tvář měl popelavou. „Měli jsme z orbity velmi dobrý výhled. Přinejmenším natolik dobrý, abychom viděli, že to Voiová nestihla. Chudák ženská. Předpokládali jsme, že ty jsi přežil, ale jsem rád, žeš to potvrdil.“

„Chceš, abych misi přerušil?“

Warrenovo zaváhání bylo o něco delší, aby se dalo přičíst jen časové prodlevě. „Ne... Sice jsem o tom uvažoval, ale nejvyšší velení se mnou souhlasí, že by to byla chyba. Smrt Voiové je nepochybně tragédie, to je bez debaty. Ale letěla s tebou pouze jako neutrální pozorovatel. Jestli je Galiana srozuměna s tím, že tam zůstaneš, navrhuju, abys zůstal.“

„Ale pořád jsi přesvědčený, že mám pouhé tři dny?“

„To přece záleží na Galianě. Už ses něco dozvěděl?“

„Ty snad žertuješ. Viděl jsem čluny připravené ke startu, ale nic víc. Ještě jsem ani nepřišel s nabídkou o Phobosu. Po tom, co se stalo Voiové, nejsou okolnosti zrovna ideální.“

„Zajisté. Kdybychom jen o zamoření orobory věděli.“

Clavain se naklonil blíž k obrazovce. „Ano. Jak to, sakra, že jsme o nich nevěděli? Galiana to předpokládala, což je pochopitelné. Celých patnáct let hnízdo nepřetržitě sledujeme. Určitě jsme za celé ty roky nezpozorovali jedinou známku, že tady jsou červi?“

„Dalo by se čekat, že zpozorovali, vid’?“

„Co má tohle znamenat?“

„Znamená to, že tam třeba ti červi nejsou pořád.“

Clavain si uvědomoval, že jejich rozhovor určitě není soukromý, ale nechtěl opustit téma, proto řekl: „Domníváš se, že je rozmístili Spojení, aby si na nás počíhali?“

„Pouze tvrdím, že bychom neměli opominout žádnou možnost, ať je jak chce nepředstavitelná.“

„Galiana by nikdy nic takového neudělala.“

„To bych tedy neudělala.“ Právě se vrátila do místnosti. „A jsem hluboce zklamaná, že o této možnosti vůbec diskutujete.“

Clavain ukončil spojení s Deimosem. „Poslouchat za dveřmi není zrovna hezký zvyk.“

„Cos čekal, že udělám?“

„Třeba že mi zkusíš věřit? Nebo bych od tebe žádal příliš mnoho?“

„Dokud jsi byl mým vězněm, nemusela jsem ti důvěřovat,“ řekla Galiana. „Náš vztah byl tehdy mnohem jednodušší. Měli jsme zcela jasně vymezené role.“

„A co teď? Jestli mi ani trochu nevěříš, proč jsi vůbec s mou návštěvou souhlasila? Místo mne mohla přiletět spousta jiných specialistů. Vždyť jsi mohla odmítnout jakýkoli dialog.“

„Lidé Voiové na nás tlačili, abychom tvou návštěvu umožnili,“ řekla Galiana. „Stejně jako tlačili na tvou stranu, abyste o něco odložili zahájení války.“

„A to je všechno?“

Trochu zaváhala. „Já... Už jsem se s tebou setkala.“

„Setkala? Tímto slovem chceš vyjádřit celý rok věznění? A co ty tisíce rozhovorů, které jsme spolu vedli? Co ty chvíle, kdy jsme odložili stranou vzájemné rozdíly, abychom mohli rozmlouvat o něčem jiném než o té zatracené válce? Ty jsi mi zachovala zdravý rozum, Galiano. Nikdy jsem na to nezapomněl. Proto jsem riskoval život a přiletěl, abych se ti pokusil rozmluvit další provokaci.“

„Teď už je všechno naprosto jiné.“

„Samozřejmě!“ Přinutil se nekřičet. „Samozřejmě že je to jiné, ale nikoli podstatně. Pořád můžeme stavět na poutu důvěry a najít řešení téhle krize.“

„Tvá strana skutečně hledá řešení?“

Neodpověděl okamžitě, uvědomoval si, jaká může být pravda. „Nejsem si jistý. Ale nejsem si jistý ani tím, že je hledáš ty. Jinak bys tak nepokoušela štěstí.“ Něco v něm prasklo, položil otázku, kterou měl v úmyslu položit stokrát jinak a lépe: „Proč pořád provokuješ, Galiano? Proč pořád vypouštíš čluny, když víš, že budou okamžitě sestřeleny, sotva opustí hnízdo?“

Hleděla na něj bez mrknutí. „Protože můžeme. Protože dříve či později se to jednomu podaří.“

Clavain přikývl. Obával se, že přesně takovou odpověď dostane.

Vedla ho dalšími šedými chodbami, sestoupili o několik pater hlouběji do hnízda. Světlo se lilo z klikatých trubic, které protkávaly stěny jako arterie. Možná byl jejich hadovitý tvar pouze dekorativní, ale Clavainovi připadalo pravděpodobnější, že tak zkrátka narostly, imitovaly biologické procesy. Spojení se ani v nejmenším nepokusili prostředím něčím oživit, nesnažili se je zlidštit.

„Podstupuješ příšerné riziko,“ pokračoval Clavain.

„Jenže současný stav je nesnesitelný. Ze všech sil se snažíme vyhnout další válce, ale jestli k ní dojde, alespoň budeme mít příležitost zlomit tato pouta.“

„Pokud dřív nezahynete...“

„Tomu zabráníme. V každém případě strach nehraje v našem myšlení žádnou roli. Viděl jsi, jak muž na hradbě přijal svůj osud, když pochopil, že tvá smrt nám ublíží víc než jeho. Změnil stav své mysli, byl s tím dokonale srozuměný.“

„Výborně. A proto je to správné.“

Zastavila se. Byli sami v chodbě osvětlené hadovitými trubicemi; od chvíle, co opustil hangár, nespatrił žádného dalšího Spojeného.

„Mýlíš se, život jednotlivce pro nás nemá o nic menší cenu než pro tebe kterákoli z tvých končetin. Ale nyní, když jsme součástí něčeho většího...“

„Myslíš Vrcholného prozření?“

Tímto termínem označovali Spojení stav neuronového propojení, který zprostředkovávaly stroje v jejich lebkách. Zatímco Demarchové užívali implantáty, aby usnadnili velmi rychlou demokratizaci, Spojení je používali, aby mohli sdílet paměťové informace; vzpo-

mínky - dokonce vědomé myšlenkové pochody. Právě to přivodilo válku.

V roce 2190 byla polovina lidstva napojena na informační síť v celé soustavě prostřednictvím implantátů. Tehdy experimenty Spojených překročily určitou mez, uvolnily do sítí transformační virus. Implantáty se začaly měnit, nakazily miliony mozků ideami Spojených. Infikovaní byli okamžitě považováni za nepřátele. Země a další vnitřní planety byly vždycky konzervativní, preferovaly přístup k síti tradičními prostředky. Když komunity na Marsu a na pásu asteroidů padly za oběť fenoménu Spojených, Koalice spěšně shromáždila své zdroje, aby zabránila rozšíření do vlastních států. Demarchům kolem vnějších planet se podařilo zvednout obranné přepážky, než přišli o většinu habitatů. Zvolili si neutralitu, zatímco Koalice se snažila oblasti zabrané Spojenými ovládnout - někdo říkal sterilizovat. Během tří let - po nejkrvavějších bitvách lidské historie - byli Spojení zatlačeni do hrstky skryší roztroušených po celé sluneční soustavě. Přesto stále tak trochu záhadně tvrdili, že šíření pokračuje. Koneckonců, nikdo z asimilovaných toho nelitoval. Právě naopak. Několik zajatců, které Spojení neochotně vrátili do stavu před nákazou, hledalo všemožné způsoby, jak se zase připojit k jejich seskupení. Jiní raději zvolili sebevraždu, když jim bylo upřeno Vrcholné prozření. Jako zasvěcenci, kteří zahlédli nebesa, věnovali každíčký okamžik tomu, aby je mohli spatřit znovu.

„Vrcholné prozření stírá pocit vlastního ega,“ řekla Galiana. „Když se muž, který spadl z hradby, rozhodl zemřít, neznamenalo to pro něj absolutní oběť. Věděl, že většina toho, čím byl, zůstane zachována mezi námi ostatními.“

„Jenže to byl jen jeden muž. Co stovky dalších životů, které jsi promrhala při pokusech o únik? Víme, kolik jich bylo - počítali jsme mrtvoly.“

„Vždy můžeme vyklonovat náhradu.“

Clavain doufal, že se mu úspěšně podařilo skrýt znechucení. Mezi jeho lidmi již jen pouhá zmínka o klonování vyvolávala nevýslovný odpor závánějící děsem. Pro Galianu to byla pouze další technologie v jejím arzenálu: „Ale vy neklonujete, že ne? A ztrácíte lidi. Domní-

vali jsme se, že vás bude v hnízdě devět set, ale to byl přehnaný odhad, nemám pravdu?“

„Ještě jsi skoro nic neviděl,“ řekla Galiana.

„Ne, ale připadá mi to tady opuštěné. Nikde tu nejsou lidi, to nemůžeš skrýt, Galiano. Vsadím se, že vás nezbyla víc než stovka.“

„Mýlíš se,“ řekla Galiana. „Ovládáme technologii klonování, ale málokdy jsme ji museli použít. Jaký by to mělo smysl? Netoužíme po genetické uniformitě, ať si vaše propaganda hlásá co chce. Hledání maxima vede k lokálnímu extrému. Uznáváme své chyby. Aktivně hledáme trvalou nerovnováhu.“

„Výborně.“ To poslední, co teď potřeboval, byla dávka krasořečnění Spojených. „Tak kde sakra všichni jsou?“

Zanedlouho získal částečnou odpověď, byť zdaleka ne celou. Na konci bludiště chodeb - hluboko pod povrchem Marsu - ho Galiana zavedla do výchovného zařízení.

Překvapilo ho, jak se nepodobalo tomu, co čekal. Nejenže se neshodovalo s tím, co si představoval z výšin Deimosu, ale odporovalo i jeho odhadům založeným na všem, co dosud z hnízda viděl. Na Deimosu předpokládal, že ve výchovném zařízení Spojených vládne pochmurné, účelné nemocniční prostředí, samé lesklé přístroje, v nichž jsou děti zastrčené jako něco nedůležitého jako v nějaké absurdně výkonné továrně na panenky. Uvnitř hnízda potom poopravil svůj předpoklad pouze o počet Spojených. Jestli tady vůbec nějakou vychovatelnou mají, zřejmě nebude příliš plná. Děti bude málo, ale pořád si představoval mohutné šedé stroje, zalévané světlem z klikatých trubíc.

Jenže výchovné zařízení bylo zcela jiné.

Obrovskou učebnu, kterou mu Galiana ukázala, zaplavovalo téměř pichlavě jasné světlo, byla veselá, odpovídala dětské fantazii včetně roztomilých barevných figurek. Stěny a strop skrývala holografická projekce oblohy, nekonečně hluboká modř a vzdouvající se mraky, až nebesky bílé. Zvlněná syntetická tráva na podlaze tvořila kopečky a louky. Pestré květinové záhony se táhly mezi hájky trpasličích stromů. Robotická zvířata - pohádkoví ptáci a králíci - byla až příliš antropomorfní, aby Clavaina ošálila. Vypadala jako postavičky z dět-

ských knížek, s velkýma očima a šťastným výrazem. V trávě se povalovaly poházené hračky.

A bylo tam plno dětí. Mohlo jich být čtyřicet až padesát, ve věku od několika měsíců až k šesti sedmi standardním rokům, jak odhadoval. Některá děcka lezla mezi králíky, starší se shromáždila kolem pařezů, místo letokruhů pomrkávaly na hladkých plochách obrazy, zespodu osvětlovaly jejich obličej. Děti si povídaly, chichotaly se nebo si prozpěvovaly. Napočítal zhruba šest dospělých Spojených, kteří dřepěli mezi drobotinou. Ze zářivého oblečení děcek až přecházely oči, neslučitelné barvy v různorodých vzorech. Spojení mezi nimi seděli jako havrani. Přesto se zdálo, že děti jsou v jejich přítomnosti uvolněné a pozorně naslouchají, když jim dospělí něco říkají.

„Tak sis to nejspíš nepředstavoval.“

„Ne..., vůbec ne.“ Nemělo smysl lhát. „Domnívali jsme se, že vychováte mládež ve zjednodušené verzi prostředí modulovaného stroji, v jakém sami žijete.“

„Během prvních dnů tomu tak víceméně je.“ Galianin tón se trochu změnil. „Víš, proč jsou šimpanzi méně inteligentní než lidé?“

Zamrkal nad změnou tématu. „Nevím - mají menší mozky?“

„Jenže mozky delfínů jsou větší, a nejsou o nic inteligentnější než psi.“ Galiana se zastavila u volného pařezu. Aniž by něco provedla, na ploše pařezu se objevilo schéma mozku savce, prstem ukazovala na příslušné oblasti. „Nezáleží na velikosti mozku, ale na průběhu vývoje. Rozdíl ve velikosti mozku mezi novorozeným a dospělým šimpanzem je pouze asi dvacet procent. V době, kdy šimpanz začne získávat informace mimo lůno, nezbyvá mu již skoro žádná tvárnost. Podobně se rodí delfíni s téměř kompletním repertoárem dospělého chování. Na druhé straně lidský mozek během let učení stále roste. My jsme to obrátili. Pokud informace obdržené během postnatálního růstu jsou tak důležité pro inteligenci, možná dokážeme pozvednout svoji inteligenci ještě výš, když zasáhneme během nejranějších fází mozkového vývoje.“

„V děloze?“

„Ano.“ Změnila obraz, na pařezu se nyní objevilo lidské embryo procházející fázemi buněčného dělení, až se začala formovat neurální trubice jako základ hřbetní míchy a trojice primárních mozkových

váčeků. Hemžila se v nich hejna subbuněčných strojů, pronikala do vznikajícího centrálního nervového systému. Pak byla projekce zárodečného vývoje prudce urychlena, a Clavain hleděl na nenarozený lidský plod.

„Co se stalo?“

„Byla to vážná chyba,“ řekla Galiana. „Namísto stimulace jsme cerebrální vývoj narušili. Ve finále jsme dostali různé mentální defekty s jednostrannými schopnostmi.“

Clavain se rozhlédl. „Takže této mládeži jste umožnili normální vývoj?“

„Víceméně ano. My pochopitelně nemáme rodiny, ale na druhé straně existuje mnoho lidských společenství nebo skupin primátů, kde hraje rodina ve výchově dítěte mnohem méně důležitou roli než společnost. Doposud jsme nezaznamenali žádné patologické projevy.“

Clavain sledoval, jak dospělý Spojený odvádí starší dítě z travnaté učebny ke dveřím v obloze. Když k nim došli, dítě zaváhalo, vzepřelo se mírnému naléhání dospělého. Na chvíli se zahledělo zpět, než následovalo Spojeného do dveří.

„Kam to děcko vede?“

„Nastala další fáze jeho vývoje.“

Clavaina napadlo, jakou měl naději, že navštíví výchovné zařízení zrovna ve chvíli, kdy bude některé dítě odváděno k úpravě. Usoudil, že velmi malou, pokud nezahájili nouzový program, aby urychlili úpravu co nejvíce dětí v co nejkratším čase. Zatímco nad tím přemýšlel, vedla ho Galiana do jiné části zařízení. Přestože druhá učebna byla menší a střízlivější, stále byla mnohem barevnější než všechny ostatní části hnízda, které doposud viděl. Na stěnách tvořily mozaiku displeje, prolínaly se navzájem, hemžily se na nich obrazy a rychle se odvíjející texty. Viděl stádo zeber pádících jádrem neutronové hvězdy. Jinde vypustila chobotnice barvivo přímo do obličeje diktátora z 20. století. Další zobrazovací plochy se zvedaly jako japonské papírové paravány, zaplavené údaji. Děti, vesměs na začátku puberty, seděly na měkkých černých hříbcích v malých skupinkách kolem displejů a diskutovaly. Opodál se povalovaly opuštěné hudební nástroje: holopiana a zpívající kytary. Některé děti měly přes oči

šedou pásku a prostrkovaly prsty škvírami abstraktních struktur, zkoumaly vody matematického prostoru zamořené žraloky. Clavain viděl, co provádějí, na plochých obrazovkách: tvary, z nichž ho bolela hlava dokonce i ve dvou rozměrech.

„Už jsou blízko,“ řekl. „Stroje jsou dosud vně jejich hlav, ale ne nadlouho. Kdy se to změní?“

„Brzy. Velmi brzy.“

„Poháníte je, že? Snažíte se udělat Spojené z co nejvíce dětí. Co máte v plánu?“

„Něco... se objevilo, nic víc. Doba tvého příletu je buď velmi nešťastná, nebo velmi šťastná, záleží na tvém stanovisku.“ Než se jí mohl na něco zeptat, Galiana dodala: „Clavaine, chci tě s někým seznámit.“

„Kdo je to?“

„Někdo pro nás velmi důležitý.“

Provedla ho řadou dveří, které byly zajištěné, aby jimi děti nemohly projít, až se dostali do malého kruhového pokojíku. Stěny i strop byly šedě žilkované, což po barevném reji v předchozích učebnách působilo velmi poklidně. Uprostřed pokoje seděla na zkřížených nohou dívka. Odhadoval její věk asi na deset standardních let, možná o krapet víc. Nijak však nereagovala na jeho příchod, jak by to udělal dospělý. Dokonce ani jak by to udělalo normální dítě. Prostě jen pokračovala v tom, co prováděla, když vešli, jako by tam ve skutečnosti vůbec nestáli. Nebylo patrné, čím se zabývá. Pohybovala před sebou rukama pomalými, přesnými gesty. Jako by hrála na holopiano nebo vodila neviditelné loutky. Občas se otočila jiným směrem a dál se věnovala své činnosti.

„Jmenuje se Felka,“ řekla Galiana.

„Zdravím tě, Felko...“ Čekal na odpověď, ale žádná nepřišla. „Něco s ní není v pořádku?“

„Felka patří k dětem s jednostrannými schopnostmi. Vyvíjela se ještě se stroji v hlavě. Narodila se jako poslední, než jsme zjistili, že děláme chybu.“

Cosi na Felce ho znervózňovalo. Možná to bylo tím, že navzdory všemu stále pokračovala ve svém úkolu, pohroužená do činnosti, která se zdála nesmírně důležitá, ale určitě neměla žádný smysl.

„Nejspíš si vůbec neuvědomuje, že tady jsme.“

„Její poškození je vážné,“ řekla Galiana. „Neprojevuje sebemenší zájem o ostatní lidi. Trpí prozopagnozií, neschopností rozeznávat obličeje. Všichni jí připadáme stejní. Dovedeš si představit něco podivnějšího?“

Zkusil to, ale neúspěšně. Život z Felčina pohledu musí být hotová noční můra, je obklopená naprosto identickými kopiemi, jejichž emocím nerozumí. Není divu, že se tak pohroužila do své hry.

„Proč je pro vás důležitá?“ zeptal se Clavain, aniž by doopravdy toužil znát odpověď.

„Udržuje nás naživu,“ řekla Galiana.

Samozřejmě se vyptával, jak to myslí, ale pouze mu sdělila, že ještě není připraven, aby mu odpověď ukázala.

„A co mám udělat pro to, abych takového stavu dosáhl?“

„Stačí prostá procedura.“

Ano, pochopil to velmi dobře. Jen pár strojů do správných částí mozku, a hned může znát pravdu. Clavain se snažil skrýt nechuť a zdvořile odmítl. Galiana na něj nenaléhala, neboť přišel čas, aby se zúčastnil jednání, jak přislíbil před odletem na Mars.

Malá část obyvatel hnízda se shromáždila v konferenční síni. Galiana byla jejich vůdcem pouze do té míry, že zde založila laboratoře, kde prováděla první experimenty, a chovali se k ní s úctou přináležící jejímu věku. Rovněž byla nepochybným mluvčím. Všichni měli odborné znalosti, které se nedaly snadno sdílet s ostatními Spojenými, což bylo na hony vzdáleno naprosto identickým klonům se skupinovou myslí, které stále zalidňovaly propagandu Koalice. Jestli se hnízdo v nějakém smyslu podobalo mraveništi, potom takovému, v němž každý mravenec plnil zcela jinou úlohu než ostatní. Přirozeně nemohli určité znalosti, životně důležité pro hnízdo, svěřit výhradně jedinému člověku - znamenalo by to nebezpečný stupeň specializace, ale na druhé straně ani žádný jedinec nebyl zcela podrázen skupinové myslí.

Konferenční síň musela pocházet ještě z dob, kdy bylo hnízdo výzkumným pracovištěm, možná byla ještě starší, když zde krátce po roce 2100 vznikla těžařská základna. Místnost byla příliš veliká pro

hrstku Spojených, kteří stáli kolem stolu. Sledovali taktické údaje, rostoucí seskupení útočných sil nad zónou marsovské blokády a pravděpodobné dráhy pro výsadky pozemních sil.

„Nevil Clavain,“ představila ho Galiana ostatním. Posadili se. „Je mi nesmírně líto, že zde s námi není Sandra Voiová. Všichni prožíváme tragédii její smrti. Ale snad i přes tuto hroznou událost můžeme najít společnou řeč. Nevile, před příletem jsi nám oznámil, že máš návrh na mírové řešení současné krize.“

„To bych tedy opravdu rád slyšel,“ zamumlal kdosi na doslech.

Clavainovi vyschlo v hrdle. Z diplomatického hlediska se ocitl na pohyblivém písku. „Můj návrh se týká Phobosu...“

„Pokračuj.“

„Náš pokus vyčistit Phobos od zamoření červy selhal,“ řekl, „a já při tom ztratil několik dobrých přátel. Sám jsem byl zraněn, velmi těžce. Takže kvůli tomu to chápu jako osobní záležitost mezi mnou a červy. Rád však přijmu jakoukoli pomoc, jak s nimi skoncovat.“

Galiana se rychle rozhlédla po svýchruzích, než odpověděla: „Společná zteč?“

„Mohlo by to vyjít.“

„Ano...“ Galiana se zdála na chvíli nepřítomná. „Možná by to mohla být cesta ze slepé uličky. Náš pokus rovněž selhal - a blokáda nám brání zkusit to znovu.“ Opět vypadala, jako by upadla do zasnění. „Ale kdo bude mít doopravdy prospěch z vyčištění Phobosu? My tady budeme pořád v karanténě.“

Clavain se předklonil. „Snaha o spolupráci by byla právě tím vstřícným gestem, které by mohlo vést k uvolnění podmínek blokády. Ale já o tom neuvažuji v těchto termínech. Spíš bychom měli přemýšlet, jak skoncovat s ohrožením.“

„S jakým ohrožením?“

Clavain se opřel lokty o stůl. „Možná jste to nezaznamenali. Nám však dělají červi na Phobosu starosti. Začali měnit měsíční orbitu. Posun je sice v této chvíli nepatrný, ale příliš velký na to, aby nebyl záměrný.“

Galiana na okamžik sklopila pohled, jako by zvažovala různé možnosti. Potom řekla: „My o tom víme, ale vy jste o tom neměli vědět.“

Čekal snad vděk?

Předpokládal, že aktivita červů nemohla Galianě uniknout. „Viděli jsme podivné chování také u ostatních červů jinde v soustavě; podle některých známek to začíná vypadat na zrození inteligence. Nikde však neudělali nic tak cílevědomého. Phobos musel zamořit druh s programy, o nichž ani v nejmenším nic netušíme. Máte vy snad představu, co mají v úmyslu?“

Znovu zaznamenal krátké zaváhání, jako by Galiana se svými druhy konzultovala správnou odpověď. Potom kývla na Spojeného, který seděl proti ní. Clavain usoudil, že to udělala výhradně kvůli němu. Muž měl černé kudrnaté vlasy, tvář hladkou a stejně bezvýraznou jako Galiana, se stejnou hezkou, symetrickou stavbou kostí.

„To je Remontoire,“ řekla Galiana. „Je naším specialistou na situaci na Phobosu.“

Remontoire zdvořile pokývl. „Abych odpověděl na vaši otázku, v současné době nemáme žádné životaschopné teorie o tom, co červi provádějí, ale jedno víme. Zvedají apocentrum měsíční orbity.“ Apocentrum, jak Clavain věděl, byl marsovský ekvivalent apogea, nejvzdálenějšího bodu na eliptické dráze tělesa obíhajícího Zemi. Remontoire pokračoval, hlas měl až mimořádně klidný, jako otec pomalu předčítající synkovi: „Přirozená orbita Phobosu je vlastně téměř pod Rocheovou mezní vzdáleností pro satelit vázaný gravitací k většímu tělesu. Phobos zvedá na Marsu slapová vzdutí, a brzdící síla tření zpomaluje rotaci planety. Kvůli tomu se Phobos pomalu blíží po spirále k Marsu, asi dva metry za století. Během několika desítek milionů let by zbytky měsíce dopadly na Mars.“

„Vy se domníváte, že červi zvyšují orbitu, aby zabránili katastrofě v tak daleké budoucnosti?“

„To nevím,“ odpověděl Remontoire. „Předpokládám, že změny orbity mohou být rovněž vedlejším produktem nějaké méně účelné aktivity červů.“

„S tím souhlasím,“ řekl Clavain. „Ale nebezpečí zůstává. Pokud červi dokážou zvednout apocentrum měsíce - byť i nechtěně, rovněž musíme předpokládat, že svedou snížit jeho pericentrum. Klidně můžou shodit Phobos rovnou na vaše hnízdo. Vystrašilo vás to natolik, abyste zvážili spolupráci s Koalicí?“

Galiana spojila před obličejem prsty do stříšky; lidské gesto hlubokého soustředění, které doba strávená mezi Spojenými nestačila potlačit. Clavain téměř cítil, jak se síní táhne pavučina myšlenek, neviditelná vlákna úvah, které proudí mezi všemi Spojenými u stolu i mimo tuto síň, dál do hnízda.

„Představuješ si, že sestavíme vítězný tým?“

„Je to pořád lepší než válka,“ odpověděl Clavain, „nemám pravdu?“

Galiana už se možná chystala odpovědět, když se náhle zatvářila ustaraně. Clavain si povšiml, jak se současně přelila vlna znepokojení přes ostatní. Così mu napovědělo, že to nemá nic společného s jeho návrhem.

Polovina zobrazovacích fazet kolem stolu se automaticky přepnula na jiný kanál. Tvář na obrazovce se hodně podobala Clavainově, až na to, že jí chybělo jedno oko. Hleděl na svého bratra. Warren byl málem zakrytý oficiálním znakem Koalice a desítkami firemních znaků mediálních kartelů celé soustavy. Byl právě uprostřed řeči.

„...vyjádřit mé pohoršení,“ hřímal Warren. „Anebo, mohu-li to tak nazvat, pobouření. Nejenže právě zavraždili cenného spolupracovníka a velmi zkušeného člena mé skupiny. Zavraždili mého bratra.“

Clavainovi přeběhl mráz po zádech. „Co to má být?“

„Živé vysílání z Deimosu,“ vydechla Galiana. „Přenášejí je všechny sítě, až k habitatům za Plutem.“

„Dopustili se nevýslovné věrolomnosti,“ pokračoval Warren. „Nebylo to nic jiného než předem naplánovaná, chladnokrevná vražda mírového vyslance.“ Potom Warrenův obličej nahradily videozáběry. Musely být pořízeny z Deimosu nebo z některého satelitu blokády. Viděli Clavainův člun na písku nedaleko hradby. Dívali se, jak oroborus člun zničil, potom obraz najel na Clavaina a Voiovou, kteří utíkali do bezpečí. Oroborus dostal Voiovou. Jenže tentokrát Clavainovi nespustili žebřík. Místo toho vystřelily paprsky ze zbraní směrem k němu a srazily ho na zem. Pokusil se vstát, těžce zraněný, připlazil se o několik centimetrů blíž ke svým vrahům, ale to už byl červ u něj.

Sledoval, jak ho oroborus požívá.

Znovu se objevil Warren. „Červi kolem hnízda - to byla léčka Spojených. Museli zavraždění mého bratra plánovat dny, týdny předem.“ Ve tváři se mu zračila vojácká vyrovnanost. „Vyplývá z toho jediný závěr - a pavouci... Spojení jej museli předpokládat. Už celé měsíce nás přímo podněcují k odvetnému zásahu.“ Odmlčel se, pak kývl na neviditelné diváky. „Takže teď ho mají mít. Naše odpověď už je na cestě.“

„Proboha, ne,“ zašeptal Clavain, ale důkazy na sebe nenechaly čekat, všude kolem stolu viděl aktualizované zobrazení koaličních lodí na orbitě, mířily k Marsu.

„Tak tohle je válka,“ řekla Galiana.

Spojení vyběhli na střechu hnízda, zaujali obranné pozice kolem kupolí a okraje hradby. Většinou měli stejné zbraně, jaké použili proti oroborovi. Jen několik mužů mělo kulomety na trojnožkách. Jeden dva usazovali mohutné protiletdecké zbraně do palebného postavení. Patrně pocházely z válečných přebytků. Před patnácti lety zabránili Spojení svému vyhlazení zbraněmi nesmírné síly - tyto zbraňové systémy loď-loď však byly jednoduše příliš destruktivní, aby se daly použít nablízko. Nyní nastane boj muže proti muži, mnohem podobnější základním bojovým vzorům. Avšak nic, co Spojení podniknou, Warrena nezastaví. Mohou útok pouze zpomalit, ale o moc víc nezmůžou.

Galiana mu poskytla jinou dýchací masku, přiměla ho, aby si oblékl lehké chameleoní brnění, pak mu podala pušku. Zbraň mu v ruce neseseděla, vůbec nepředpokládal, že by něco podobného ještě někdy musel držet. A když už ji držel, tak jedině proto, aby ji použil proti jednotkám Koalice - proti vlastní straně.

Dokáže to udělat?

Warren ho zcela jasně zradil, nepochybně o červech kolem hnízda věděl. Takže bratr jím nejen opovrhoval, ale dokonce byl schopen zákeřné vraždy. Clavain poprvé pocítil vůči Warrenovi hlubokou nenávist. Určitě doufal, že červi zničí člun a zabijí Clavaina i Voiovou. Muselo ho otrávit, že Clavain stačil doběhnout k hradbě..., a ještě víc ho muselo naštvat, když se s ním po té tragédii spojil, přestože Warrenův plán tím nijak neohrozil. Diplomatické spojení mezi hnízdem a

Deimosem bylo zabezpečené, ani Demarchové k němu neměli bezprostřední přístup. Warren mohl Clavainův hovor z Marsu klidně ignorovat, záběry ze špionážní družice upravit, aby to vypadalo, že se k hradbě nedostal..., že ho zrádní Spojení naopak odháněli. Demarchové postupem času jeho podvod určitě odhalí..., ale když Warrenův plán vyjde, všichni budou dávno zapleteni do války. Clavain si pomyslel, že právě tohle chtěl Warren od samého začátku.

Dva bratři, uvažoval, v mnoha ohledech tak podobní. Oba kdysi bojovali ve válce, ale Clavaina jako nevěrného milence už dávno unavil její lesk. Dokonce si ani neodnesl tak vážná zranění jako Warren..., možná v tom to také spočívalo. Warren potřeboval další válku, aby se pomstil za to, co mu ukradla ta první.

Clavain jím současně pohrdal a litoval ho.

Hledal na zbrani bezpečnostní pojistku. Když si prohlédl pušku zblízka, nezdála se jiná než ty, z nichž střílel za války. Aktuální stav udával, že energetický článek je plně nabitý.

Pohlédl na oblohu.

Útočná vlna klesala ze stacionární orbity nad Zdí, pět set ohnivých koulí se řítilo k hnízdu. Sestup do atmosféry odpařil na člunech ablativní plátování a spalil pár centimetrů podstatně tvrdších pancířů. Clavain tohle všechno znal, ne nadarmo dlouhé roky studoval útočné scénáře, měl je nesmazatelně vryté do paměti.

Obranné zbraně už střílely - zaměřily se na plazmové stopy, které jim vykvétaly nad hlavami, sledovaly je k začátku, až našly drobné žhavé body, vypočítávaly refrakční dráhy pro laserové impulzy, plivaly na oblohu smrt. Čluny; které měly smůlu, vzplály tak oslnivě, až to bodalo do očí, a dolů přšely miliony pohasínajících jiskerek. Deset - pak deset dalších. Možná celkem padesát, než se zbraně nedokázaly zaměřit na cíl. Zdaleka to nestačilo. Podle toho, co si Clavain pamatoval ze simulací, přinejmenším čtyři sta jednotek útočné vlny přežije jak sestup do atmosféry, tak těžkou obranu Spojených.

Ať Galiana udělá cokoli, nic na tom nezmění.

Jenže právě v tom byl paradox. Galiana si mohla spustit stejné simulace. Musela od začátku vědět, že vyprovokuje něco, co je nad její síly.

A musela vědět, že ji to zničí.

Nepoškozená útočná plavidla klesla těsně nad zem a zahájila rozvinutý útok ze všech stran. Piloti, uzavření ve výsadkových člunech, musí přetrpět účinky příšerně vysokého přetížení, ale byli vycvičeni, aby to vydrželi, polovinu kardiovaskulárního systému měli upravenou jediným typem implantátů, které Koalice tolerovala.

První útočná vlna se přibližovala nadzvukovou rychlostí. Všude kolem se je červi pokoušeli schlamstnout ve vzduchu, ale většinou byli příliš pomalí, aby výsadek chytili. Galianini vojáci změnili polohy kulometů a snažili se útok odrazit, seč mohli. Clavain svíral pušku, dosud nevypálil. Raději šetřil energii článku na cíl, který bude mít naději aspoň zranit.

Nad nimi prudce zatáčely první výsadkové čluny, klesaly sebevražednou rychlostí k hnízdu. Pak se hladce rozlomily a vyhodily piloty v baňatém brnění. Než dopadli, zprudka se kolem nich nafoukly černé protinárazové balony; vypadali jako ostružiny a poskakovali po střeše, než balony stejně rychle splaskly. Z pilotů se stali řádní pěšáci, a v té chvíli už měli zevrubný plán všech koutů a skulin hnízda včetně pozic nepřítele v reálném čase, vytvořený počítačem na základě údajů špiónážních družic.

Clavain skočil za oblouk kupole, dřív než ho mohl nejbližší voják zaměřit. Palba právě začínala. Musel Galianiným bojovníkům přiznat, že se bijí jako draci. A byli přinejmenším stejně dobře koordinovaní jako útočníci. Jenže zbraně a brnění obránců zkrátka zdaleka nedostačovaly. Chameleoní brnění chránilo proti osamocenému nepříteli nebo proti skupině přesunující se společným směrem. Jednotky Koalice však Clavaina obklopovaly ze všech stran a jeho brnění jako by zešílelo, když se snažilo přizpůsobit pozadí jako chameleon v zrcadlovém sále.

Obloha nad hlavou nyní vypadala podivně - byla tmavě nachová. A ten nach se šířil jako mlha nad celým hnízdem. Galiana musela vypustit chemickou kouřovou clonu - neprůhlednou jak v optickém, tak v infračerveném oboru. Vyřadí špiónážní družice a možná má takové složení, že přilne k chameleonímu brnění nepřítele. Nic podobného ve Warrenových simulacích nefigurovalo. Galiana přece jen měla náskok, byť nepatrný.

Z mlhy vystoupil voják, ohavné černé ústí hlavně namířené na Clavaina. Chameleoní brnění měl samou nachovou skvrnu, což kazilo jeho maskování. Voják vypálil, ale výstřel pouze sklouzl Clavainovi po brnění. Clavain mu kompliment oplatil, svého kompatriota zastřelil. Pomyslel si, že to není prakticky vzato zrada. Dosud ne. Jednal výhradně v sebeobraně.

Voják byl smrtelně zraněný, ale ještě žil. Clavain prošel nachovou mlhou a poklekl vedle něj, snažil se nedívat se na jeho ránu.

„Slyšíš mě?“ zeptal se. Nedostal odpověď, ale zdálo se mu, že pod průzorem zahlédl, jak se mužovy rty pohybují. Byl to vlastně teprve chlapec - nemohl si mnoho pamatovat z minulé války, na to nebyl dost starý.

„Něco bys měl vědět,“ pokračoval Clavain. „Uvědomuješ si, kdo jsem?“ Napadlo ho, zda je pod dýchací maskou vůbec k poznání. Potom zaváhal. Mohl vojákovi říct, že je Nevil Clavain - ale čeho tím dosáhne? Voják stejně během několika minut zemře, možná ještě dřív. Ničemu neposlouží, jestliže se dozví, že důvodem pro útok byla lež. Že ve skutečnosti nepoložil svůj život za spravedlivou věc. Vesmír může být ušetřen alespoň tohoto krutého činu.

„Zapomeň na to,“ řekl Clavain a odvrátil se od své oběti.

A potom vešel do hnízda, aby se poohlédl po někom dalším, koho dokáže zabít dřív, než ho štěstěna opustí.

Ale štěstěna ho neopustila.

„Vždycky ti byl osud nakloněn,“ řekla Galiana, skláněla se nad ním. Ocítl se znovu někde v podzemí - hluboko v hníždě. Podle všeho to musel být lazaret. Ležel na lůžku, oblečený, až na chameleoní brnění. Šedý sál měl tvar kotlíku s kruhovým balkonem.

„Co se stalo?“

„Utržil jsi zranění hlavy, ale přežiješ to.“

Hledal, jak se správně zeptat. „A co Warrenův útok?“

„Přečkali jsme tři vlny. Samozřejmě, máme ztráty.“

Na kruhovém balkonu bylo zhruba třicet šedých lůžek, mírně zapuštěných do výklenků ověšených šedými lékařskými přístroji. Všechna lůžka byla obsazená. V sále leželo víc Spojených, než kolik jich doposud viděl pohromadě. Někteří vypadali, že mají smrt na jazyku.

Clavain si opatrně ohmatával hlavu. Vlasy měl spleené krví a pod nimi strup, okolí bylo necitlivé, ale mohl dopadnout mnohem hůř. Cítil se v pořádku - žádné výpadky paměti ani afázie. Když se pokusil vstát, tělo ho poslechlo, jenom se mu trochu zamotala hlava.

„Warren se nezastaví jen u tří vln, Galiano.“

„Já vím.“ Odmlčela se. „Čekáme, že přijdou další.“

Přistoupil k zábradlí balkonu a podíval se dolů. Domníval se, že něco uvidí - třeba soustavu nepochopitelných lékařských přístrojů, ale uprostřed sálu zela pouze prázdná šedá jáma s hladkými stěnami. Zachvěl se. Vzduch byl chladnější než v jiných částech hnízda, která prozatím navštívil, nemocniční pach mu připomněl rekonvalescenční pokoj na Deimosu. Zachvěl se, když si uvědomil, že někteří zranění - někteří mrtví - nejsou o mnoho starší než děti, které viděl teprve před několika hodinami. Možná to dokonce byly právě ty děti, odvedené z učebny po jeho odchodu, jimž do nových implantátů v hlavách natáhli bojové reflexy.

„Co uděláte? Víte, že nemůžete vyhrát. Warren ztratil během těch tří vln pouze malou část bojových sil. Tady to vypadá, jako byste přišli o polovinu hnízda“

„Je to mnohem horší,“ řekla Galiana.

„Jak to myslíš?“

„Dosud nejsi zcela připraven. Za chvíli ti to však budu moci ukázat.“

Náhle mu bylo ještě chladněji. „V jakém smyslu nejsem dosud zcela připraven?“

Galiana se mu na dlouho zahleděla do očí. „Utrpěl jsi vážné zranění hlavy, Clavaine. Otvor vstřelu byl malý, ale vnitřní krvácení by tě zabilo, kdybychom nezasáhli.“ Než mohl položit jedinou naprosto zřejmou otázku, zodpověděla ji: „Vstříkli jsme ti do hlavy nepatrnou dávku medistrojů. Snadno se vypořádaly s poškozením. Zdálo se nám však prozíravé, abychom jim umožnili růst.“

„Tys mi dala do hlavy replikátory?“

„Netvař se tak vyděšeně. Již rostou, šíří se a propojují s tvými mozkovými obvodů. Ale úhrnný objem neurogliové tkáně, kterou pohltní, je velmi malý, v celém mozku pouze několik krychlových milimetrů.“

Napadlo ho, zda si z něj neutahuje..“Ale já nic necítím.“

„Ani nebudeš - ještě asi minutu.“ Ukázala do prázdné jámy uprostřed sálu. „Stůj tady a dívej se do vzduchu.“

„Nic tam není.“ Ale sotva to vyslovil, uvědomil si, že se mýlí. V jámě se něco vznášelo. Zamrkal, pohlédl stranou, a když se znovu do jámy zadíval, zjistil, že si to jen nepředstavoval, že to tam stále vidí - jakoby mléčné, přízračné -, a každou vteřinou to bylo ostřejší a jasnější. Hleděl na trojrozměrnou strukturu, stejně složitou jako proteinový řetězec. Spleť smyček a propletených větví a uzlů vtištěných do přízračné rudé matice.

Náhle pochopil, co to je: plán hnízda zanořeného do Marsu. Přesně jak Koalice předpokládala, sahala podzemní část hlouběji než původní stavba a byla mnohem rozsáhlejší, táhla se dál, než odhadovali. Clavain se snažil zapamatovat si co nejvíc, návyk sbírat informace byt silnější než vědomí, že Deimos již nikdy nespátí.

„Medistroje se ti v mozku propojily se zrakovým centrem,“ vysvětlila mu Galiana. „To je první krok na cestě k Vrcholnému prozření. Nyní jsi zasvěcen do obrazu generovaného stroji, zakódovaného v poli, v němž se pohybujeme - přinejmenším většinou.“

„Řekni mi, Galiano, žes to takhle nenaplánovala. Řekni, žes neměla v úmyslu dostat do mě stroje při první příležitosti.“

„Ne, nenaplánovala jsem to. Ale ani jsem nehodlala připustit, aby mi tvá fobie zabránila zachránit ti život.“

Obraz byl stále složitější. V tunelech se objevovaly zářivé body, některé se pomalu pohybovaly sítí.

„Co znázorňují?“

„Vidíš rozmístění Spojených. Je jich tolik, kolik sis myslel?“

Clavain odhadl, že v celém komplexu není víc než sedmdesát světel. Hledal větší shluk, podle kterého by poznal sál, kde právě stojí. Našel ho: dvacet jasných světel a jedno mnohem slabší. To byl pochopitelně on. V horní části hnízda bylo málo lidí - při útoku se nejspíš zhroutila polovina tunelů nebo Galiana záměrně odřízla vstupy.

„Kde všichni jsou? Kde jsou děti?“

„Většina dětí je pryč.“ Galiana se odmlčela. „Měl jsi pravdu, když jsi předpokládal, že je k Vrcholnému prozření popoháníme, Clavaine.“

„Proč to děláte?“

„Protože je to jediná cesta, jak se odtud dostat.“

Obraz se znovu změnil. Nyní se každé ostré světélko propojilo s ostatními chvějivým vláknem. Rozmístění sítě se neustále přesouvalo jako v kaleidoskopu. Občas, ale příliš rychle, aby si mohl být jistý, se přeměnila na mandalu těžko postižitelné symetrie, vzápětí se však zase rozplynula do poblikávajícího chaosu proměnlivé sítě. Zahleděl se na Galianino světélko a všiml si, že zatímco s ním mluví, její mysl je v neustálém spojení s ostatními v hnízdě.

Náhle se uprostřed obrazu rozzářil bod jasný jako drobná hvězda, mihotavá síť proti němu pobledla, až byla málem neviditelná.

„To je souhrn sil v celé síti,“ řekla Galiana. „Jasně světlo představuje sloučení: jednotu Vrcholného prozření. Dívej se.“

Díval se. Jasná hvězda - krásná a svůdná mimo jakoukoli představu - vyslala paprsek k jeho osamělému světélku. Paprsek pronikal plánem, blížil se k němu každou vteřinou.

„Nové struktury tvého mozku už téměř dozrály,“ řekla Galiana. „Až se tě paprsek dotkne, prožiješ částečné spojení s námi. Připrav se, Neville.“

Upozornění bylo zbytečné. Svíral zábradlí zpocenými prsty, když se paprsek přiblížil a obalil jeho světélko.

„Měl bych tě za to nenávidět,“ řekl.

„Proč ne? Nenávist je vždy nejjednodušší alternativa.“

„Protože...“ Protože na tom nezáleželo. Jeho starý život zmizel. Natáhl k ní paži, potřeboval její oporu při tom, co se k němu blížilo. Stiskla mu ruku, a vzápětí poznal částečné Vrcholné prozření. Byl to šokující zážitek; ne snad že by byl bolestivý či vzbuzoval strach, ale protože byl od základu nový. Myslel takovým způsobem, jakého ještě před mikrosekundou nebyl schopen. Když se později snažil přijít na to, jak by se to dalo popsat, zjistil, že slova nestačí. Nebylo to nic divného: evoluce tvarovala řeč, aby dokázala vyjádřit mnoho pojmů, ale přechod od jednotlivce k vlastnímu já rozšířenému v síti k nim nepatřil. Pokud však nedokázal vyhmátnout podstatu zážitku, mohl se alespoň pokusit o metaforu. Připadal si, jako by stál na břehu moře a zalila ho vlna vyšší než on. Chvilí se snažil dostat na hladinu, snažil se zabránit, aby mu voda pronikla do plic. Jenže žádná hladina nee-

xistovala To, co ho pohltilo, se táhlo do nekonečna všemi směry. Mohl se tomu pouze poddat. Ale jak mýjely vteřiny, děsivý pocit z neznámého se ztratil, začal se přizpůsobovat, dokonce cítil jakési uspokojení. Teprve tehdy postřehl, že poznal jenom pouhý stín toho, co Galiana prožívá každický okamžik.

„Tak dost,“ řekla Galiana. „Prozatím to stačilo.“

Plnost Vrcholného prozření ustoupila jako blednoucí zjevení Všemohoucího. Zůstaly ryzí počitky, ztratil přímé spojení s ostatními. Jeho mysl se zhroutila zpět do normálního stavu.

„Jsi v pořádku, Neville?“

„Ano...“ V ústech měl sucho. „Myslím, že ano.“

„Rozhlédni se kolem.“

Rozhlédl se. Sál se naprosto změnil. Také všichni přítomní.

Zatočila se mu hlava, vstoupil do jasu. Doposud šedé stěny náhle vyzařovaly okouzlující ornamenty jako nenadále očarovaný temný les. Závoje informací splývaly vzduchem, nad lůžky zraněných visely grafické symboly a obrazce a shluky čísel, směrem ke středu prostoru řídly jako neskutečně křehké světelné plastiky. Když procházel obrazci, uhýbaly mu z cesty, rozprchly se jako hejno třpytivých rybek. Chvilími se zdálo, že prozpěvují, nebo ho v nose zalechtala povědomá vůně.

„Vnímáš nyní spousty věcí,“ řekla Galiana, „ale mnoho pro tebe neznamenaají. Potřeboval bys roky školení nebo hlubší neuronové stroje - aby vybudovaly kognitivní úrovně. My tomu všemu rozumíme víceméně intuitivně.“

Galianino oblečení se změnilo. Vespod sice nejasně viděl původní šedý oděv, ale na něm zářily vrstvy rozevlátých světelných přaden, která se na okrajích rozplétala do řetězců Booleovy algebry. Ve vlasech jí tančily piktogramy jako andělé. Slabě vnímal síť myšlenek, která ji propojovala s ostatními Spojenými.

Byla nadlidsky krásná.

„Prve jsi prohlásila, že je to mnohem horší,“ řekl Clavain. „Už jsem připraven, abys mi to ukázala?“

Vedla ho opět za Felkou, cestou procházeli opuštěnými učebnami, kde zbyla pouze zmatená mechanická zvířátka. Ze všech dětí tam zůstala pouze Felka

Když ji spatřil poprvé, silně ho zneklidňovala, ale nedokázal přijít na to čím. Nejspíš cílevědomostí, s jakou dělala podivná gesta, a hlubokým soustředěním, jako by osud celého vesmíru závisel na výsledku její hry. Od poslední se pokojík nezměnil, byl stále střízlivý, až tísnivě. Rovněž Felka vypadala stejně. Zdálo se, jako by od jejich setkání minul pouhý okamžik, jako by zahájení války a útoky na hnízdo - bitva, ve které právě nastala krátká přestávka - byly pouze výplody ošklivého snu někoho jiného; Felku nic nevyrušilo ze soustředění.

Její úkol však nyní Clavaina ohromil.

Předtím pouze viděl, jak dívka provádí ve vzduchu podivné posunky. Nyní mu stroje v jeho hlavě odhalily jejich účel. Kolem Felky se zvedalo přízračné zobrazení Velké zdi jako barikáda.

Così s ní prováděla.

Zobrazení nebylo zmenšeninou v přesném měřítku. Zeď vypadala vyšší, než odpovídalo jejímu průměru. Hořejší část netvořila téměř neviditelná membrána jako ve skutečnosti, ale jakoby broušené sklo. Výbrus sestával z jemných přímek a průsečíků, základní motiv se donekonečna opakoval, čím dál menší, až byly detaily příliš titěrné, aby je dokázal rozeznat. Přesouvaly se a měnily barvu a Felka - jak nyní viděl - reagovala na změny tak zdatně, až ho to vyděsilo. Jako by barevné proměny signalizovaly nedostatky v částech Zdi a Felka dokázala dotelem - vysláním taktilního kódu - rytinu restrukturalizovat, závalu zastavit a kompenzovat dřív, než se rozšíří.

„Nechápu to,“ řekl Clavain. „Domníval jsem se, že jsme Zeď zničili, vyřadili všechny její systémy.“

„Nikoli,“ prohlásila Galiana, „pouze jste ji poškodili. Zastavili jste růst, samoopravovací systémy přestaly řádně pracovat..., ale docela jste ji nezničili.“

Clavain si uvědomil, že Sandra Voiová to uhodla. Divila se, jak mohla Zeď tak dlouho přetrvat.

Galiana mu pověděla i zbytek - jak před patnácti roky vybudovali řídicí dráhy z hnízda do Zdi, hluboko pod červí oblastí položili op-

tické kabely. „Podařilo se nám chátrání Zdi stabilizovat pomocí softwaru, který řídí jednoduché stroje. Ale když se narodila Felka, zjistili jsme, že dovede zvládnout tento úkol stejně úspěšně jako počítače a v mnoha ohledech ještě lépe. Ve skutečnosti nám připadalo, že jí to prospívá. Jako by ve Zdi našla svého...“ Galiana zmlkla. „Bezmála jsem chtěla říci přítele.“

„Tak proč ses zarazila?“

„Protože Zeď je pouhý stroj. Což znamená, že pokud v něm Felka vycítila nějakou spřízněnost..., čím by vlastně byla?“

„Osamělé dítě, nic víc.“ Clavain pozoroval dívčiny pohyby. „Připadá mi rychlejší než prve, je to možné?“

„Říkala jsem ti, že je to mnohem horší. Musí pracovat rychleji, aby udržela Zeď pohromadě.“

„Warren na ni zaútočil,“ řekl Clavain. „Rozbít zeď byla vždycky jedna z možností v našich eventuálních plánech na další válku. Jenom mě nenapadlo, že k tomu dojde tak brzy.“ Zahleděl se na Felku. Možná se mu to jen zdálo, ale od chvíle, co vstoupil do pokojíku, jako by se pohybovala ještě rychleji. „Jak dlouho ji dokáže udržovat?“

„Dlouho ne,“ mínila Galiana. „Vlastně si myslím, že to již nestíhá.“

Opravdu. Když se podíval na přízrak Zdi zblízka, povšiml si, že horní okraj již netvoří geometricky přesná kružnice, jak tomu mělo být, ale shora až dolů se táhne bezpočet tenkých klikatých trhlin. Felčina činnost se stále více zaměřovala na otevírající se praskliny ve stavbě; usměrňovala zmrzačené systémy, aby převedly energii a suroviny do ohrožených míst. Clavain věděl, že procesy, které dívka na dálku řídí, jsou ohromné. Ve Zdi se nacházel obranný systém, jeho přírodní potrubí mělo tloušťku od metrů po submikroskopickou úroveň; nadzvukovou rychlostí se v něm pohybovaly myriády drobných opravovacích strojů - Felka rozhodovala, kam je poslat. Posunky určovala trasy mezi poškozenými místy a příslušnými výrobny v základech Zdi, které produkovaly potřebný typ strojů. Podle Galiany již více než deset let zadržovala Felka zhroucení Velké zdi, větší však bylo jejím protihráčem pouze přirozené chátrání a náhodné škody. Nyní začala zcela jiná hra, když Zeď poškodil nový útok. Tu to hru nemohla vyhrát.

Felčiny pohyby byly prudší, mnohem trhanější. Pořád se tvářila bezvýrazně, ale v očích, které čím dál chvatněji přelétaly z jednoho místa na druhé, se objevily první náznaky zděšení. Nebylo divu: nejdelší praskliny už zasáhly čtvrtinu výšky stavby a byly příliš široké, aby se daly opravit. Zeď se v trhlinách začínala rozestupovat. Průlomy musely s řevem unikat krychlové kilometry atmosféry. Ztráta tlaku sice bude zpočátku nesmírně pomalá, protože uvězněný válec ovzduší byl u vrcholu pouze nepatrně hustší než jinde na Marsu, ale pouze zpočátku...

„Musíme se přesunout hlouběji,“ řekl Clavain. „Jakmile Zeď padne, nebudeme mít nejmenší naději, pokud zůstaneme poblíž povrchu. Bude to jako nejhorší tornádo v dějinách.“

„Co tvůj bratr udělá? Shodí na nás atomovky?“

„Ne, to si nemyslím. Chce získat veškerou techniku, kterou tady ukrýváte. Počká, až se písečné bouře zklidní, potom zaútočí na hnízdo stokrát většími jednotkami, než jaké jsi dosud viděla. Neubráníte se, Galiano. Budete-li mít štěstí, přežijete dost dlouho na to, abyste padli do zajetí.“

„Žádní zajatci nebudou,“ prohlásila Galiana.

„Máte v úmyslu padnout v boji?“

„Ne. Neplánujeme ani hromadnou sebevraždu. Nebude to nutné. Než se tvůj bratr do hnízda dostane, nikdo tady nezbude.“

Clavain si uvědomil, že celou oblast obkličují červi, a tudíž jim nezbývá velká naděje, že by se dostali do bezpečí, kdyby museli projít mezi nimi. „Tajný tunel pod červí zónou, uhodl jsem? Doufám, že to myslíš vážně.“

„Myslím to smrtelně vážně,“ řekla Galiana. „Uhodl jsi. Máme tajný tunel. Všechny děti už jím odešly. Ale nevede pod červí zónu.“

„Kam tedy vede?“

„Mnohem dál.“

Když znovu vešli do lazaretu, byl prázdný, až na několik robotů s labutími krky, kteří trpělivě čekali na další raněné. Felku nechali v jejím pokojíku, aby se starala o Zeď, šílené pohyby se slily do jediné šmouhy, jak se snažila zpomalit rozpad. Clavain se ji pokoušel při-

mět, aby odešla s nimi, ale Galiana mu vysvětlila, že marní čas: dívka raději zemře, než by se od Zdi odloučila.

„Stále nechápeš,“ řekla Galiana. „Považuješ ji za člověka. Jenže péče o Zed' je to jediné a nejdůležitější v jejím vesmíru, mnohem důležitější než láska, bolest, smrt - zkrátka cokoli, čím bychom ty či já definovali lidství.“

„Ale co se stane, až se Zed' zhroutí?“

„Felčin život skončí,“ řekla Galiana.

Neochotně dívku opustil, v ústech hořkost zahanbení. Racionálně si to dokázal zdůvodnit: bez Felčiny pomoci by Zed' padla mnohem dříve a hrozilo velké nebezpečí, že by zahynuli všichni, nejen ubohá dívka. Jak hluboko se musí dostat, než budou v bezpečí před smrští unikající atmosféry? A je vůbec nějaká část hnízda bezpečná?

Sestupovali oblastmi stejně studenými a šedými jako všechny, které prozatím spatřil. Ve stěnách nebyly generátory optikomů, aby dodávaly vizuální informace implantátům, které mu Galiana vložila do mozku, a dokonce i její světelná aura zmizela. Potkali jen několik Spojených, všichni šli stejným směrem, dolů, do sklepení hnízda. Pro Clavaina to bylo neznámé území.

Kam ho Galiana vede?

„Jestli jste měli celou dobu únikovou cestu, proč jste čekali tak dlouho, než jste odvedli děti?“

„Už jsem ti říkala, že jsme je nechtěli přivést k Vrcholnému prozření příliš brzy. Čím jsou starší, tím lépe,“ řekla Galiana. „Avšak za těchto okolností...“

„Nemohli jste už déle čekat?“

Došli do haly plné ozvěn, podobala se hangáru nahoře. Byla temná, kromě několika louží světla, ve stínech Clavain rozeznal odstavné důlní stroje a nákladní palety, jeřáby a deaktivované roboty. Vzduch páchl ozonem. Něco se tu pořád dělo.

„Tohle je továrna, kde vyrábíte čluny?“ zeptal se.

„Některé díly jsme tady zhotovili, ale to byla jen vedlejší činnost.“

„A co byla hlavní?“

„Pochopitelně tunel.“ Galiana rozsvítila víc světel. Na protější straně haly, kam mířili, stály v řadě válcovité objekty se zašpičatělým koncem jako obrovité projektily. Spočívaly na kolejích, jeden za

druhým. Špičatá příď prvního projektilu mířila do temného otvoru ve stěně. Clavain už se chystal něco říci, když se náhle ozvalo hlasité zabzučení a první projektil vletěl do otvoru. Ostatní - už zbývaly jen tři - se zvolna posunuly dopředu a zastavily. Spojení čekali, až do nich budou moci nastoupit.

Vzpomněl si, jak Galiana říkala, že tady nikdo nezbude.

„Co je tohle za vynález?“

„Je to cesta z hnízda,“ řekla Galiana, „a také cesta z Marsu, ale předpokládám, že to už sis domyslel.“

„Z Marsu není úniku,“ odporoval Clavain. „O to se postará blokáda. Copak ses už dostatečně nepřesvědčila s čluny?“

„Čluny sloužily pouze k odvrácení pozornosti,“ odpověděla Galiana. „Přesvědčily tvou stranu, že se stále snažíme uprchnout, zatímco skutečná úniková cesta již dávno dokonale fungovala.“

„Pořádně zoufalý pokus, jak odvrátit pozornost.“

„Vlastně vůbec ne. Lhala jsem, když jsem tvrdila, že neklonujeme. Dělalí jsme klony, ale jen proto, abychom získali těla s neživým mozkem. Vypouštěli jsme čluny plné mrtvol.“

Clavain se poprvé od chvíle, co opustil Deimos, usmál, pobavila ho odlišnost Galianina myšlení.

„Čluny měly přirozeně i další funkci,“ pokračovala. „Vyprovokovaly vás k přímému útoku proti hnízdu.“

„Takže kvůli tomu jste to celou dobu dělali?“

„Zajisté. Potřebovali jsme přitáhnout pozornost tvé strany, aby soustředila vojenské posádky na nízkou orbitu nad hnízdem. Předpokládali jsme, že útok přijde o něco později..., ale počítali jsme s ním i bez Warrenových intrik.“

„Znamená to, že jste se připravili.“

„Ano.“ Další projektil vyrazil do otvoru, kolem indukčních kolejí zapraskaly elektrické výboje a začpěl ozon. Zbývaly už jen dva projektily. „Promluvíme si později. Nemáme mnoho času.“ Promítla mu do zorného pole obraz: Zeď pukla shora až dolů gigantickými trhlinami. „Hrouť se.“

„A co Felka?“

„Stále se ji snaží udržet.“

Pohlédl na Spojené nastupující do prvního projektilu a zkusil si představit, kam mají namířeno. Dokázal by se jejich útočišti přizpůsobit - anebo je to něco natolik odlišného od jeho zkušenosti, že se to může rovnat smrti? Bude mít odvahu to zjistit? Možná. Ted' už ostatně neměl co ztratit. Domů se rozhodně vrátit nemohl. Ale pokud se připojí ke Galianině exodu, určitě ne s pocitem studu, že opouští Felku.

Řešení bylo prosté. „Vrátím se pro ni. Jestli na mě nemůžeš počkat, nečekej. Ale nepokoušej se mi v tom bránit.“

Galiana se na něj podívala, pomalu zavrtěla hlavou. „Nepoděkuje ti za to, žeš jí zachránil život, Clavaine.“

„Ted' možná ne,“ zabručel.

Měl pocit, že běží zpátky do hořícího domu. Vzhledem k tomu, co od Galiany věděl o dívčině poškození - že ve skutečnosti podle jakékoli rozumné definice není o mnoho víc než automat -, byl jeho čin nejspíš nesmyslný, pokud ne rovnou sebevražedný. Ale kdyby se k Felce otočil zády, stal by se sám tvorem ještě mnohem méně lidským. Naprosto špatně Galianě porozuměl, když tvrdila, že dívka je pro Spojené důležitá. Předpokládal citové pouto..., ale Galiana to myslela tak, že je pro ně důležitá jako nepostradatelná součástka. Nyní, když bylo hnízdo opuštěné, už tu součástku nepotřebovali. Je proto Galiana studená jako stroj - nebo jenom bezmezně realistická?

Našel učebny pouze po dvou špatných odbočkách, potom vešel do Felčina pokojíku. Implantáty, které mu Galiana dala, zase vytvářely ve vzduchu přízračné obrazy. Felka seděla v kruhu rozpadající se Zdi. Široké trhliny ted' dosahovaly až k základům. Kusy velké jako ledovce se odlomily a hromadily na povrchu jako střepy skleněných tabulí. Opožďovala se a věděla to. Nebyl to jen složitější stupeň hry. Nemohla vyhrát a to poznání sejí nyní jednoznačně odráželo na obličeji. Stále zoufale mávala rukama, ale tvář měla zarudlou, podrážděně se mračila, v očích strach.

Poprvé dala najevo, že ho bere na vědomí.

Cosí prolomilo její ulitu, pomyslel si Clavain. Poprvé za celé roky se děje něco, co nedokáže zvládnout, co hrozí, že zničí úhledný geometrický vesmír, který si vytvořila. Možná nedokáže odlišit jeho ob-

ličeji od všech ostatních lidí, kteří za ní kdy přišli, ale něco poznala určitě..., že svět dospělých je větší než její a pouze z tohoto dospělého světa může přijít záchrana.

A potom udělala něco, co mu vzalo dech. Zahleděla se mu do očí a natáhla k němu ruku.

Nemohl jí však pomoci.

Později - připadalo mu to jako hodiny, ale ve skutečnosti to musely být pouze desítky minut - zjistil, že dokáže zase normálně dýchat. Unikli z Marsu, Galiana, Felka a on seděli v posledním projektilu.

A pořád byli naživu.

Vzduchoprázdný tunel pro projektily se v mírném oblouku zavrátával hluboko pod kůru Marsu, než opět zatočil k povrchu, tisíce kilometrů daleko od Zdi, kde byla atmosféra stejně řídká jako vždycky. Pro Spojené nebylo nijak zvlášť těžké tunel prorazit. Taková podzemní stavba by se nedala vybudovat na planetě s deskovou tektonikou, ale Mars byl pod litosférou geologicky stabilní. Dokonce si ani nemuseli dělat starosti s hlušinou. Co vykopali, stlačili, spojili a použili na obložení stěn tunelu, které odolávaly neuvěřitelnému tlaku pomocí nějakého triku s piezoelektrinou. Projektil v tunelu neustále zrychloval na tři g po dobu pěti minut. Křesla se naklonila dozadu a přizpůsobila se jim, soustředěním náporu do nohou se udržovalo prokrvení hlavy. Dokonce i za těchto okolností bylo těžké myslet, natož se hýbat, ale Clavain věděl, že to není o nic horší, než co prožívali první průzkumníci kosmu, když startovali z povrchu Země. Podobná muka již zažil za války během bojových letů.

Řítili se rychlostí deset kilometrů za sekundu, když vylétli na povrch maskovanými vraty. Na okamžik je zpomalila atmosféra..., ale sotva stačil zbrzdění zaznamenat, byla za nimi. Povrch Marsu se kvapně vzdaloval.

Za půl minuty byli v opravdovém vesmíru.

„Detekční síť blokády nás nezaregistruje,“ řekla Galiana. „Nejlepší špionážní družice jste umístili nad hnízdo. To byla chyba - přestože jsme dělali, co jsme mohli, abychom vás v ní utvrdili, když jsme vypouštěli čluny. Ale nyní jsme již dávno mimo dosah vašich detektorů.“

Clavain přikývl. „Jenže to nám nijak nepomůže, jakmile se vzdálíme od Marsu. Budeme vypadat jako další člun, který se snaží dostat do kosmického prostoru. Sít nás možná zaznamená pozdě, ale nakonec nás stejně zachytí.“

„Nepochybně,“ řekla Galiana, „kdybychom ovšem měli namířeno do kosmického prostoru.“

Felka vedle něj se pohnula. Stáhla se do jakési katatonie. Přišla o svou Zed', což zničilo celou její existenci, a nyní padala volným pádem propastí, kde nic nemělo smysl. Clavaina napadlo, že tak může padat navždycky. Pokud ano, jenom uspíšil její osud. Bylo to tak kruté? Třeba se obelhával, ale přece není možné, že by postupem času Galianiny stroje nedokázaly napravit škody způsobené před deseti lety. Určitě se o to můžou aspoň pokusit. Pochopitelně to především záleželo na tom, kam mají vlastně namířeno. Odhadoval, že snad do některého dalšího hnízda Spojených ve sluneční soustavě - přestože se zdálo nepravděpodobné, že tam doletí živí. Při deseti kilometrech za sekundu potrvá celé roky...

„Kam tedy máme namířeno?“ zeptal se.

Galiana vyslala neuronový příkaz, projektil jako by zprůhledněl. „Tam,“ ukázala.

Cosí leželo přímo před nimi. Galiana zvětšila přední výhled, až byl objekt mnohem jasnější.

Tmavý, nepravidelný. Jako Deimos bez opevnění.

„Phobos,“ vyhrkl Clavain překvapeně. „Míříme na Phobos!“

„Ano,“ řekla Galiana.

„Ale červi -“

„Žádní tam již nejsou.“ Promluvila stejně trpělivě jako Remontoire, když nedávno hovořil na stejné téma. „Váš pokus vyhladit červy selhal. Předpokládali jste, že ani my jsme neuspěli..., ale to jenom proto, že jsme chtěli, abyste si to mysleli.“

Na okamžik nebyl schopen slova. „Celou dobu jste měli na Phobosu lidi?“

„Ano, vyslali jsme je tam, jakmile jsme podepsali dohodu. A byli hodně pilní.“

Phobos se změnil. Jednotlivé vrstvy se odlupovaly, odhalily třpytivý objekt skrytý uvnitř, připravený k odletu. Clavain za celý svůj

život nic podobného neviděl, ale účel mu byl okamžitě jasný. Díval se na něco úžasného, co v celé lidské historii dosud neexistovalo.

Díval se na mezihvězdnou loď.

„Zanedlouho odletíme,“ řekla Galiana. „Pochopitelně se nás pokusí zastavit. Ale nyní, když mají většinu sil soustředěnu nad povrchem Marsu, se jim to nepodaří. Opustíme Phobos i Mars a vyšleme zprávu ostatním hnízdům. Pokud se jim podaří proklouznout a setkají se s námi, vezmeme je s sebou. Opustíme celou sluneční soustavu.“

„Kam poletíte?“

„Neměl by ses ptát, kam poletíme? Vždyť přece letíš s námi.“ Odmlčela se. „Máme řadu vhodných soustav. Naše volba bude záviset na kurzu, k němuž nás donutí Koalice.“

„A co Demarchové?“

„Ti nám bránit nebudou.“ Prohlásila to s naprostou jistotou - takže to znamenalo co? Že Demarchové o mezihvězdné lodi vědí? Možná. Už dlouho se šeptalo, že Demarchové a Spojení mají k sobě mnohem blíže, než přiznávají.

Pak to Clavainovi došlo. „Takže výšku orbity nezměnili červi?“

„Za to můžeme my,“ řekla Galiana. „Nemohli jsme s tím nic dělat. Pokaždé, když na Phobosu přistál náš přepravní kontejner, postrčili jsme satelit na jinou orbitu. I když jsme vyslali tisíc kontejnerů, účinek byl malý - změnili jsme oběžnou rychlost Phobosu o méně než jednu desetinu milimetru za sekundu, ale nedalo se to nijak skrýt.“ Zmlkla a s obavami se zahleděla na Clavaina. „Dorazíme za dvě stě sekund. Chceš žít?“

„Prosím?“

„Zamysli se. Tunel na Marsu byl víc než tisíc kilometrů dlouhý, což nám umožňovalo navyšovat zrychlení déle než pět minut. Ale i tak na nás působila tři gé. Jenže na Phobosu na něco takového není dost místa. Budeme zpomalovat mnohem prudčeji.“

Clavain cítil, jak se mu zježily chlupy. „Prudčeji znamená jak prudce?“

„Zastavíme za jednu pětinu sekundy.“ Počkala, až mu to dojde. „Je to něco kolem pěti tisíc gé.“

„To nemůžu přežít.“

„Ne, to nemůžeš. Alespoň ne v tomto stavu. Ale nyní máš v hlavě stroje. Jestli jim to umožníš, mají ještě čas vytvořit v tvém mozku strukturální síť. Zaplníme kabinu pěnou. Všichni dočasně zemřeme, ale to není nic, co by se na Phobosu nedalo napravit.“

„To nebude jen strukturální síť, vid’? Potom už budu jako ty. Nebude mezi námi žádný rozdíl.“

„Ano, staneš se Spojeným.“ Galiana se pousmála. „Celý proces se dá obrátit. Jenže o to nikdy nikdo nestál.“

„A ty mi chceš pořád tvrdit, že sis tohle nenaplánovala?“

„Nenaplánovala, ale nečekám, že mi uvěříš. Ať je to jak chce, jsi dobrý člověk, Neville. Vrcholné prozření tě může potřebovat. Možná někde v koutku mé mysli..., možná v koutku naší mysli...“

„Jste od začátku doufali, že to tak dopadne?“

Galiana se usmála.

Zahleděl se na Phobos. Dokonce i bez zvětšení byl zřetelně blíž. Zanedlouho tam dorazí. Rád by měl delší čas, aby si vše promyslel, ale jediné, co neměl, byl právě čas. Pohlédl na Felku a napadlo ho, kdo z nich dvou se právě pouští na podivnější cestu. Felka, která bude bez své milované Zdi hledat ve vesmíru nějaký smysl, nebo on, který míří k Vrcholnému prozření? Ani jedno určitě nebude snadné. Ale společně možná najdou způsob, jak si vzájemně pomoci. Prozatím to bylo vše, v co mohl doufat.

Clavain souhlasně přikývl, připraven umožnit strojům, aby prostoupily jeho mozek.

Připraven stát se zběhem.

přeložili Jana a Jan Jam Oščádalovi